

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

[Temel Eğitim Anabilim Dalı]

[Sınıf Eğitimi Bilim Dalı]

[Yüksek Lisans Tezi]

[TÜRKİYE’DE 2003- 2021 YILLARI ARASINDA FEN BİLİMLERİ ALANINDA
YARATICI DRAMA YÖNTEMİ KULLANILARAK YAPILAN LİSANSÜSTÜ
TEZLERİN İNCELENMESİ]

[Kevser GÜRKAN]

ORCID: [0000-0003-3817-675X]

Danışman

[Dr. Öğr. Üyesi] Derya ÇINAR

ORCID: [0000-0002-8978-3640]

Konya –[2023]

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada geçmişten günümüze fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler yönünden eğilimleri incelenmiştir. Çalışmamın benden sonra yapılacak çalışmalara kaynak ve rehber olması en içten dileğimdir.

Araştırmamın başından sonuna kadar bana destek olan, bilgi ve tecrübeleriyle yoluma ışık tutan, o olmasaydı olmaz dediğim, benim için bir danışmandan daha fazlası olan, akademik hayatım boyunca en büyük şansım sevgili danışmanım ve değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi. Derya ÇINAR'a teőekkürlerimi sunarım.

Hayata gözlerimi açtığım andan itibaren her zorluğumda yanımda olan, maddi ve manevi hiçbir desteği benden esirgemeyen, sevgi ve saygıyı öğreten, bütün mutlulukları bana yaşatan, hayattaki en büyük şanslarım olan ailem; sevgili annem Pakize GÜRKAN'a, sevgili babam Yusuf GÜRKAN'a, sevgili abim Ali GÜRKAN'a ve sevgili ablam Merve GÜRKAN'a teőekkürlerimi sunarım.

[Kevser GÜRKAN]

[Haziran 2023]

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
2. ALAN YAZIN.....	6
2.1. Fen Bilimleri.....	6
2.1.1. Fen bilimlerinin amacı.....	7
2.1.2. Fen bilimlerinin önemi	10
2.2. Yaratıcı Drama	11
2.2.1. Yaratıcı drama hedefleri	12
2.2.2. Yaratıcı drama öğeleri	14
2.2.3. Yaratıcı drama aşamaları.....	17
2.3. Yaratıcı Drama ve Eğitim.....	20
2.3.1. Eğitici dramada öğretmenin rolü	22
2.3.1. Eğitici dramada öğrencinin rolü	23
2.4. Yaratıcı Drama ve Fen Bilimleri	24
2.4.1. Yaratıcı drama etkinlikleri ile fen bilimleri konu örnekleri	26
2.5. Fen Bilimleri ve Yaratıcı Drama İle İlgili Yapılan Çalışmalar	27
2.5.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar	27
2.5.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar	34
3. YÖNTEM.....	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	38
3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	39
3.4. Verilerin Analizi.....	39

4. BULGULAR	41
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	41
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	42
4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	42
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	44
4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	45
4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	46
4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	47
4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	49
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular	49
4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular	50
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	52
5.1. Tartışma ve Sonuç	52
5.2. Öneriler.....	56
KAYNAKLAR.....	58
EKLER.....	64

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

[Türkiye’de 2003-2021 Yılları Arasında Fen Bilimleri Alanında Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi] başlıklı tez çalışmamın toplam **57** sayfalık kısmına ilişkin, **[11/06/2023]** tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%16** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

[12/06/2023]

[Kevser GÜRKAN]

[Dr. Öğr. Üyesi Derya ÇINAR]

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

[12/06/2023]

[Kevser GÜRKAN]

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

n: Veri Sayısı

Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Vd: Ve diğlerleri

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

5-E: Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate (Giriş, Keşfetme, Açıklama, Derinleştirme ve değerlendirme)

7-E: Elicit, Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate, Extend (Teşvik Etme, Keşfetme, Açıklama, Genişletme, Kapsamına Alma, Değıştirme, İnceleme-Sınama)

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

[Temel Eğitim Anabilim Dalı]

[Sınıf Eğitimi Bilim Dalı]

[Yüksek Lisans Tezi]

[TÜRKİYE’DE 2003-2021 YILLARI ARASINDA FEN BİLİMLERİ ALANINDA YARATICI DRAMA YÖNTEMİ KULLANILARAK YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ]

[Kevser GÜRKAN]

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından dağılımını incelemektir. Araştırmada betimsel analiz yoluyla çalışmaların; yapıldıkları yıllar, lisansüstü düzeyler, yapıldıkları üniversiteler, araştırma yöntemleri, örneklem büyüklükleri, çalışma grupları, veri toplama araçları, içerisinde kullanılan fen konu alanları, araştırmacı cinsiyetleri, yaratıcı drama yöntemiyle birlikte tez başlığında ifade edilen ve edilmeyen diğer model, strateji, yöntem ve tekniklerin dağılımı incelenmiştir. Bu araştırma, Fen Bilimlerinde Yaratıcı Drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü çalışmaları tek bir çatı altında toplaması ve araştırmanın çeşitli değişkenler açısından bulgular ortaya koymasıyla birlikte, gelecekte yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacak olması açısından önemlidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden ve araştırmanın doğasına uygun olan “doküman analizi” tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi tekniğine uygun olarak, verilerin çözümlenme aşamasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezinde 2003 ve 2021 yılları arasında “Yaratıcı drama”, “Yaratıcı drama and Fen”, “Fen and Yaratıcı drama”, “Drama and Fen”, “Fen and Drama”, “Drama and Çevre”, “Çevre and Drama” anahtar sözcüklü izinli lisansüstü tezler oluşturmuştur. Bunlardan, 2003-2021 yıllarında yapılanlar, problemin konusuna ve dahil etme kriterlerine uygun olanlar seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini, yüksek lisans ve doktora olmak üzere 62 lisansüstü izinli tez oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, dokümanlardan yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, lisansüstü tezlerin en fazla 2019 yılında yapıldığı, en çok yüksek lisans düzeyinde çalışma yayımlandığı, en fazla tezin Gazi Üniversitesinde yazıldığı, en çok nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapıldığı, en fazla çalışmanın yapıldığı örneklem büyüklüğü ise 21-40 arasında olduğu, çalışma grubu olarak ortaokul öğrencileriyle daha fazla çalışma yapıldığı, veri toplama aracı olarak en çok nicel veri toplama aracı olan testlerin seçildiği, “Canlılar ve Yaşam” fen konu alanının araştırmalarda en çok işlenen konu alanı olduğu, kadın araştırmacıların en fazla çalışma ürettiği, yaratıcı drama yöntemiyle birlikte en çok 5-E modelinin kullanıldığına yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir. Araştırmanın önerilerinde ise; yaratıcı drama yönteminin “Canlılar ve Yaşam” konu alanı dışında diğer konu alanlarında da uygulanması, konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalarda nicel yöntemden farklı nitel ve karma yöntem de kullanılarak çalışmalar yapılması, üniversitelerde lisansüstü düzeydeki araştırmacılara karma yöntem konusunda verilen derslerin artırılması, geniş aralıktaki örneklem büyüklüğüne sahip örneklem gruplarıyla ve ortaokul düzeyi dışında çalışma gruplarıyla çalışılarak etki boyutunun ortaya çıkarılması, test dışında diğer veri toplama araçlarının kullanımına da ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, Yaratıcı drama, Doküman inceleme, Betimsel analiz, Lisansüstü tez.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF GRADUATE THESES MADE BY USING CREATIVE DRAMA METHOD IN THE FIELD OF SCIENCE BETWEEN 2003-2021 IN TÜRKİYE

Kevser GÜRKAN

The aim of this research is to examine the distribution of postgraduate theses made using the creative drama method in the field of science in Türkiye between 2003 and 2021 in terms of various variables. In the research, studies were examined through descriptive analysis: years they were held, graduate levels, universities, research methods, sample sizes, study groups, data collection tools, science subject areas used in them, gender of researchers, creative drama method, and distribution of other models, strategies, methods, and techniques that are expressed or not in the thesis title. This research is important in that it gathers postgraduate studies using the Creative Drama method in science under a single roof and that it will contribute to future studies as the research reveals findings in terms of various variables. In the research, the "document analysis" technique, which is one of the qualitative research methods and suitable for the nature of the research, was used. In accordance with the document analysis technique, the descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. The universe of the research is "Creative Drama," "Creative Drama and Science", "Science and Creative Drama," "Drama and Science", "Science and Drama", "Drama and Environment," and "Drama and Environment" between 2003 and 2021 at the YÖK National Thesis Center. He created postgraduate theses with the keyword "Environment and Drama". Of these, the ones that were made in 2003–2021, which were suitable for the subject of the problem and inclusion criteria, were selected. The sample for the study consisted of 62 postgraduate theses, including master's and doctoral dissertations. Documents were used as data collection tools in the research.

As a result of the research, it was determined that the most postgraduate theses were made in 2019, the most master's-level studies were published, the most theses were written at Gazi University, the most quantitative research method was used, the sample size was between 21 and 40, and the study group was determined as the study group. More studies were conducted with secondary school students; tests, which are the most quantitative data collection tools, were chosen as the data collection tool; "Living Beings and Life" was the most studied subject area in research; female researchers produced the most studies; and the creative drama method was the most common. It has been found that the 5-E model is used. Suggestions were made in line with the results obtained from the research. In the recommendations of the research; The application of the creative drama method in other subject areas besides the subject area of "Living Beings and Life", conducting studies using qualitative and mixed methods different from the quantitative method in the studies to be carried out on the subject, increasing the lessons given to the researchers at the graduate level on the mixed method, a wide range of sample sizes. It is recommended to reveal the effect size by working with sample groups with high school education and study groups outside the secondary school level, and to focus on the use of data collection tools other than the test.

Keywords: Science, Creative drama, Document analysis, Descriptive analysis, Graduate thesis

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

İnsanlığın var oluşundan günümüze kadar geçen süre içerisinde evrendeki her şey değişmiştir. Değişim, eskiden belirli bir zaman alırken günümüzde neredeyse anlık gerçekleşmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi, toplumların bilim alanında rekabet içerisine girmesi; bireylerde üretken olma, problem çözmeye, girişimci olma, iletişim kurma, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme ve sorgulayıcı düşünme gibi bazı bulunması gereken özellikleri de beraberinde getirmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018). Bireylerin bu değişimi takip edip, gerekli özellikleri kazanması ise eğitim sayesinde gerçekleşmektedir. Eğitim, bireye çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandıran, bireyin yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir (Küçüköğlü, 2018).

Gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmak için pek çok eğitim alanı vardır. Değişime daha rahat uyum sağlamaya yarayan eğitim alanı ise bilim ve teknolojinin temel alındığı fen bilimleridir. Fen bilimleri, insanın çevresindeki olayları ve bilgileri ele alan, bu bilgileri yenileyen ve geliştiren geniş bir öğrenim yoludur. Gözlemlenen doğa olaylarını sistemli bir şekilde inceler ve henüz ortada olmayan durumları da öngörmeye çalışır. Fen bilimleri, bireyin günlük hayatındaki yaşantısıyla doğrudan ve dolaylı olarak ilişkilidir (Alak, 2010). Aynı zamanda fen kavramlarının öğrenilmesi bilimsel konuları anlamayı ve yaşama aktarabilmeyi sağlamaktadır. Fen eğitiminin genel özellikleri ele alındığında salt bilgi veren bir yapısının olmadığı, insanın düşünce ve davranışlarını etkileyen kritik bir eğitim süreci olduğu görülmektedir (Çınar, 2007). Bu vazgeçilmez eğitime, insanın bilginin temelini attığı ve sağlaştığı dönemde, ilköğretim çağında başlamak bilginin kalıcılığını sağlamaktır.

2005-2006 eğitim-öğretim yılı itibarıyla hayatımıza giren ve günümüzdeki eğitim sistemimizin temelini oluşturan yapılandırmacı yaklaşım; öğrencinin bilgiyi üretmesini, yaparak yaşayarak öğrenmesini, öğrenirken etkin rol oynamasını savunan bir yaklaşımdır. Temelde bu yaklaşım ele alınmaya başlansa da mevcut programda köklü değişikliklerin olmaması ve öğretmenlerin eğitim sürecini geleneksel eğitim sistemine göre öğretmen merkezli, baskıcı, sadece bilgiye dayalı işlemesi eğitimde kalıcı öğrenmeyi ve başarıyı etkilemektedir. Fen eğitiminin ilerlemesi gerektiğini düşünen bilim insanları, ilköğretim ve lise çağındaki tüm öğrencilerin geniş ve dengeli fen bilimi müfredatına ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Program yönergelerinin, geleneksel öğretimden uzaklaşarak problem çözmeye

yaklaşımlarına, teknolojik farkındalık ve yeterliliği artırmaya, fen eğitimini sosyal, kültürel ve kişisel konularla ilişkilendirmeye yönelik olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu değişimi gerçekleştirmek ve bilginin kalıcılığını sağlamak için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır. Zamanla öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitliliği artmış, geleneksel eğitim yöntemlerinin yanı sıra alternatif yöntemler ortaya çıkmıştır. Alternatif yöntemler, yapılandırmacı yaklaşımın ana felsefesini temel alarak öğrenciyi aktif kılmakta ve bilgiyi inşa etmesini sağlamaktadır. Fen bilimleri öğretiminde de bu yöntemlerden biri olan yaratıcı drama yöntemi kullanılabilir (Bentley, Hornsby, ve Watts, 1997; Teyfur, 2020).

San (1998)'a göre yaratıcı drama; önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumlarıdır, doğaçlama canlandırmalardır. Yaratıcı drama gruplarla birlikte içerisinde dilsel ve bedensel etkinliklerle yürütülür. Katılımcılar süreçte gruplar arası iletişim sayesinde davranışları yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatı bulurlar. Yaratıcı drama da doğaçlama süreci yeniden yaratmayı ve değişimi sağlar. Bireyler konuları irdelerler, rollerini değiştirler, yaşanılanı tekrar yaşayarak gerçek hayata hazırlık yapabilirler. Ayrıca, sosyalleşmenin dışında kazandıracığı diğer boyutlar ise; kendine güven, öz saygı ve problem çözme becerisidir (San, 1990).

Eğitim açısından yaratıcı drama, performans sergilemekten daha çok katılımcıların bütünsel gelişimini sağlamaya yöneliktir. İnsanı bütün özellikleriyle bilişsel, duyuşsal, ahlaki ve estetik yönden geliştirir. Bu yöntem sayesinde katılımcılar sorunları hayal etme, canlandırma ve düşünceyi yönlendirmeyi sağlarlar (Freeman, Sullivan, ve Fulton, 2003). Yaratıcı drama özellikle eğitim için tasarlanmış çok boyutlu, yenilikçi ve duygusal gelişimi sağlayan dikkat çekici bir süreçtir. Soyut bilimsel konuları derinlemesine inceleme fırsatı veren eğlenceli bir aktivite ve öğrenmeleri bütüncül bir şekilde organize eden öğrenme aracıdır (Arieli, 2007).

Yaratıcı drama yönteminin fen bilimleri konularını keşfetmede öğrenme aracı olarak kullanılmasının bazı nedenleri vardır. Öğretmen bu yöntem sayesinde hem sınıf yönetimini sağlamakta hem de öğrenciye sorumluluk verip, süreci kendi kendine yönetmesini sağlamaktadır. Bu sayede öğrenci konuyla aktif bir ilişki kurabilecektir. Öğrenciye tutumlar, değerler, gerçekler ve kavramlar hakkında yargılarda bulunma becerisi kazandıracaktır. Öğrencinin rol oynama yoluyla kişiler arası iletişimde bulunmasını ve diğer bakış açılarını değerlendirerek argümanlar geliştirip bunları diğer bireylere aktarmasını öğretir. Öğrenciler

bilimsel konularda deneyim sahibi olurlar ve deneyimlerini gerçek hayatla ilişkilendirebilirler. Böylece bilimi keşfetmenin etkili ve ekonomik yolunu bulmuş olurlar. Son yıllarda yapılan çalışmalarda bu kazanımların elde edilmesinde, öğretim süreci boyunca yaratıcı drama yöntemi kullanılmasıyla gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir (Chou, Lin, Ong, ve Yang, 2020; Hollins, 1997).

1.1. Problem Durumu

Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından dağılımı ne şekildedir?

1.1.1. Alt problemler

Araştırmanın genel problem durumu doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı ne şekildedir?

2. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı ne şekildedir?

3. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı ne şekildedir?

4. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı ne şekildedir?

5. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin örneklem büyüklüğüne göre dağılımı ne şekildedir?

6. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı ne şekildedir?

7. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı ne şekildedir?

8. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan fen bilimleri konu alanlarına göre dağılımı ne şekildedir?

9. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı ne şekildedir?

10. Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde yaratıcı drama yöntemiyle birlikte tez başlıklarında ifade edilen ve edilmeyen diğer öğretim model, strateji, yöntem ve tekniklerin dağılımı ne şekildedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin yapıldıkları yıllar, lisansüstü düzeyler, üniversiteler, araştırma yöntemi, örneklem büyüklükleri, çalışma grupları, veri toplama araçları, içerisinde kullanılan fen bilimleri konu alanları, cinsiyetler, tez başlıklarında yaratıcı drama ile birlikte ifade edilen ve edilmeyen diğer model, strateji, yöntem ve teknikler gibi bazı değişkenler açısından yönelimini tespit etmek için yapılmıştır. Araştırmayla birlikte, Türkiye’de fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların hangi boyutta olduğu belirlenmek istenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan ilgili alan yazın tarandığında bu alanda farklı değişkenler açısından birçok araştırma yapıldığı görölmektedir ancak fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmalarının tek bir çatı altında incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmayla birlikte ilgili konu hakkında araştırma yapmak isteyen araştırmacılara, farklı değişkenlerdeki araştırmaları tek bir noktada kolaylıkla ulaşabilmeleri sağlanacaktır. Diğer bir yönden bu konuyla ilgili eğilimlerin hangi boyutta olduğu ortaya çıkarılarak ilgili literatüre yenilik ve güncellik kazandırması açısından da önemli olacaktır.

Günümüzde ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin alternatif yöntemler yerine mevcut programdaki pasif yöntemi (anlatım) ve etkinlikleri sık sık kullanıyor olmaları, öğrencilerin bilgiyi anlamlı ve kalıcı bir şekilde öğrenmeleri üzerindeki etkiyi azaltmaktadır (Teyfur, 2020). Ayrıca değişim ve gelişimle birlikte modern öğretim yöntemlerinin eğitimde kullanılmasına yönelik düşünceler ortaya çıkmıştır. Bu araştırmayla birlikte mevcut programdaki etkinlikler yerine alternatif yöntemlerden biri olan yaratıcı drama yönteminin fen

eğitiminde kullanılması sonucu akademik etkiyi farklı boyutlardan ortaya çıkararak, eğitimdeki kullanılmasına yönelik sorulara cevap verecektir. Araştırma sonucu doğrultusunda yer verilen öneriler ise; literatüre yeni çalışma katmak isteyen ancak araştırmalarına konu seçmekte zorlanan araştırmacılara yardımcı olacaktır.

1.4.Sayıtlar

Bu araştırmada Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin tamamının YÖK Ulusal Tez Merkezi’ne ulaştırıldığı ve tezlere ilişkin bilgilerin ilgili kişiler tarafından tam ve doğru bir Şekilde girildiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Lisansüstü izinli tezler, YK veri tabanında ulaşılan ‘‘Yaratıcı drama’’, ‘‘Yaratıcı drama and Fen’’, ‘‘Fen and Yaratıcı drama’’, ‘‘Drama and Fen’’, ‘‘Fen and Drama’’, ‘‘Drama and evre’’ ve ‘‘evre and Drama’’ anahtar sözcükleri ile sınırlıdır.
2. İncelenen lisansüstü izinli tezler 2003-2021 yılları arasında sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yaratıcı Drama: İlgili araştırılmalarda etkisi incelenen, konulara ve bireylere uygulanan, herhangi bir metne bağlı kalmadan uygulanan, doğaçlama ve canlandırma gerektiren ğretim yöntem ya da tekniğidir.

Fen: Doğa, evre, bilim, teknik ve teknoloji gibi konuları içeren akademik ders ya da disiplin alanıdır.

Lisansüstü Tez: Lisans eğitimi sonrasında bir araştırmacı tarafından, bir danışman rehberliğinde yapılan bilimsel ve akademik olarak yapılan, yüksek lisans tezi ve doktora tezi olmak üzere ikiye ayrılan çalışmalardır.

Doküman Analizi: Araştırmanın doğasına uygun olarak kullanılan, araştırma problemine uygun yazılı dokümanların bazı değişkenler açısından derinlemesine incelemesini sağlayan araştırma yöntemidir.

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde çalışmanın kurumsal çerçevesi hakkında bilgi verilmiştir. Bununla birlikte araştırma konusuyla ilgili yapılmış çalışmalar özetle anlatılmış ve çalışmalar kronolojik sıralarıyla verilmiştir.

2.1. Fen Bilimleri

İnsanoğlu, çevresini ve yaşadıklarını anlamlandırabilmek için birçok bilgiye ihtiyaç duymuştur. Bilim nedir? Biz neyiz? Yaşam neyi ifade ediyor? Bulgular neye dayanır? gibi sorular sorarak merak ettiği bilgilere ulaşmak istemiştir. Bilim insanları, tüm bu soruların cevaplarını fen bilimlerinin yanıtladığını ve bilginin temelini fen olduğunu söylemişlerdir. Fen bilimleri, yeni varoluşların ve buluşların bir yöntemidir. Aynı zamanda da bir düşünce biçimidir. Yoğun düşünceler ve araştırmalar sonucu veriler elde edilir. Geçmişten günümüze kadar her çağda farklı bilgiler ve veriler değişim geçirerek günümüze kadar gelir. Fen bilimleri de bilim adamlarının katkılarıyla bu değişimdeki bilgilerin en doğru olanını bulmaya çalışır (Akın, 1996).

Bilim insanlarının yanı sıra bireylerinde fen bilimlerine yönelik soruları ve bilgi edinme istekleri, fen bilimlerini eğitimde kullanmaya yöneltmiştir. Eğitimin temeli olan ilkokulda bireyler bu eğitimi almaya başlamış, ortaokul ve lisede de devam etmiştir. Bu süreçle birlikte bilimsel tutum ve davranışları kazandırmak için fen bilimleri önem kazanır ve fen bilimlerinin tanımı ortaya çıkar. Fen bilimleri; fizik, kimya ve biyoloji gibi pozitif bilimlerin oluşturduğu grup olarak tanımlanmıştır. Değişen ve gelişen dünya düzeni toplumlara yaşamsal, bilimsel ve teknolojik güçlükler ortaya çıkarmış, bireylerin fen bilimlerine olan ihtiyaçları artmıştır. Okullardaki fen eğitimleri; bireylerin bu güçlükleri hissetmesi, güçlükleri sorun olarak ortaya koyması, sorunlara yönelik veri toplaması, toplanan verileri analiz etmesi, elde edilen bulguları değerlendirip sorunu çözme gibi becerileri kazanmasını sağlamıştır. Fen bilimlerinin belli bir plan, program ve hedefler doğrultusunda verilmesi fen bilimlerini eğitsel bir süreç haline getirir. Kazanımlar farklı okul düzeylerinde ve farklı dersler içinde; basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, soyuttan somuta, yakından uzağa şeklinde aşamalar halinde verilmektedir. Ortaöğretim düzeyinde fizik, kimya, biyoloji dersleriyle işlenirken ilköğretim düzeyinde ise hayat bilgisi ve fen bilimleri dersleriyle verilmektedir. Böylece her yaş ve kademedeki birey bilgileri örgütleyip

yapılandırabilmiştir. Fen kazanımları; öğrencilerin problem çözmesi, bilimsel süreç becerilerini kullanması, bilimsel bilgi ve yöntemi objektif şekilde yorumlayabilmesi ve çevresiyle etkileşimini sağlayarak onların bütünsel bir şekilde gelişebilmesini sağlamıştır (Kolburan, 1997).

2.1.1. Fen bilimlerinin amacı

Sosyal bir varlık olan insanın çevresindeki olay ve olguları anlamlandırma süreci, bireyi fen eğitimi almaya yönlendirmiştir. Fen eğitimi başlarda ezber şeklinde yapılırken, 1860-1880 yılları arasında gözlem, deney ve mantıklı düşünmeyi geliştirmek için verilen bir ders haline dönüşmüştür. Fen eğitimindeki bu dönüşüm hedeflerini ve amaçlarını ortaya çıkarmıştır (Laçın-Şimşek, 2019).

Fen eğitimi belirli yöntem ve metotlardan yararlanarak insan davranışlarını ortaya çıkarmak, geliştirmek ya da değiştirmek istemiştir. Fen bilimlerinin hedefi; öğrencilerin bilgileri kalıcı öğrenerek, günlük yaşamdaki davranışlara aktarmasını ve düşünmesini sağlamaktır. Temel eğitimin başlangıcı olan okulöncesi ve ilköğretim kurumlarında fen eğitimi verilmesinin iki nedeni vardır. İlk olarak bireyin çevresini anlaması, diğeri ise fen bilimine yönelik tutumların ortaya konmasıdır. Bireylerin hazır bilgiyi aktarmaktan daha çok; bilgiye ulaşması, kavrayarak öğrenmesi, üst düzey zihinsel ve bilimsel süreç becerilerine sahip olması, problem çözmesi gibi beceriler fen bilimlerinin amaçlarını oluşturmuştur (Doğru ve Aydoğdu, 2003).

Çepni (2005)'e göre fen bilimlerinin okul programlarında olmasının genel amaçları; fen okuryazarı bireyler kazandırma, fen ve teknoloji alanındaki mesleklere temel oluşturma, fen derslerinden yararlanarak zihinsel ve psikomotor el becerileri kazandırmak olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Genel amaçlardan yola çıkarak fen eğitiminin de hedefleri şu şekilde özetlenmiştir (Çepni, 2005):

1. Bilimsel bilgileri bilme ve anlama:

- Bir alana özgü kuramlar, yasalar, ilkeler, olgular ve kavramlar gibi bilgileri bilme.
- Fen bilimlerinin temelini, tarihini ve felsefesini bilme.

2. Araştırma ve keşfetme (Bilimsel süreçler):

- Bilişsel ve devinişsel beceriler ile bilim adamlarının çalışmalarını anlamak için gerekli olan bilimsel süreç becerilerini kullanabilme.

3. Hayal etme ve geliştirme:

- Hayal etme ve yeni fikirler üretme.
- Eşyaları alışılmadığın dışında kullanma ve fikirleri yeni düzenlere koyma.
- Problem ve bilmece çözmeye.
- Yeni araç ve makine tasarlama isteğinde bulunma.

4. Duygulanma ve değer verme:

- İnsan duygularına ve heyecanlarına karşı saygılı olma.
- Fen bilimine, öğretmenlerine okuluna ve kendine karşı olumlu tutum geliştirme.
- Duygu ve düşüncelerini olumlu şekilde ifade etme.
- Toplumsal ya da kişisel değerlere ve sorunlara duyarlı olma.
- Çevre bilinci geliştirme ve çevresel sorunlara ilişkin karar verebilme.

5. Kullanma ve uygulama:

- Bilimsel kavramları günlük yaşama uyarlayabilme.
- Elde edinilen bilimsel davranış ve becerileri teknolojik problemlere uygulama.
- Günlük yaşamda kullanılan araçların bilimsel ve teknolojik yönünü anlayabilme.
- Günlük hayattaki sorunları çözerken bilimsel süreç becerilerinden yararlanma.
- Bilimsel gelişmelere yönelik haber ve raporları bilimsel yönden yorumlayabilme.
- Yaşam tarzına ve kişisel gelişime yönelik verilecek kararları, bilimsel bilgilere yönelik verme.
- Fen bilimleri ile diğer bilimleri bütünleştirme.

Son zamanlarda öğretim programlarında köklü değişiklikler yaşanmaktadır. 2004-2005 yıllarından itibaren öğretim programları yapısalci yaklaşım esas alınarak hazırlanmaya başlanmıştır. Ülkemizde en son değişiklik Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2018 yılında yapılmıştır. Bu değişiklik çerçevesinde bütün bireylerin fen okuryazarı olarak yetişmesini amaçlayan fen bilimleri dersinin özel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 2018):

1. Astronomi, biyoloji, fizik, kimya, yer ve çevre bilimleri ile fen ve mühendislik uygulamaları hakkında temel bilgiler kazandırmak,

2. Doğanın keşfedilmesi ve insan-çevre arasındaki ilişkinin anlaşılması sürecinde, bilimsel süreç becerileri ve bilimsel araştırma yaklaşımını benimseyip bu alanlarda karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek,

3. Birey, çevre ve toplum arasındaki karşılıklı etkileşimi fark ettirmek; toplum, ekonomi ve doğal kaynaklara ilişkin sürdürülebilir kalkınma bilincini geliştirmek,

4. Günlük yaşam sorunlarına ilişkin sorumluluk alınmasını ve bu sorunları çözmeye fen bilimlerine ilişkin bilgi, bilimsel süreç becerileri ve diğer yaşam becerilerinin kullanılmasını sağlamak,

5. Fen bilimleri ile ilgili kariyer bilinci ve girişimcilik becerilerini geliştirmek,

6. Bilim insanlarıca bilimsel bilginin nasıl oluşturulduğunu, oluşturulan bu bilginin geçtiği süreçleri ve yeni araştırmalarda nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak,

7. Doğada ve yakın çevresinde meydana gelen olaylara ilişkin ilgi ve merak uyandırmak, tutum geliştirmek,

8. Bilimsel çalışmalarda güvenliğin önemini fark ettirerek güvenli çalışma bilinci oluşturmak,

9. Sosyobilimsel konuları kullanarak muhakeme yeteneği, bilimsel düşünme alışkanlıkları ve karar verme becerileri geliştirmek,

10. Evrensel ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ile bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlamak.

Fen bilimleri dersinin temel hedeflerine ulaşmak için program kapsamında bazı alana özgü beceriler geliştirmek istenmiştir. Bu beceriler; bilimsel süreç becerileri, yaşam becerileri, mühendislik ve tasarım becerileri olmak üzere aşağıdaki gibi üç başlık altında toplanmaktadır (MEB, 2018):

- **Bilimsel Süreç Becerileri:** Bu alan; gözlem yapma, ölçme, sınıflama, verileri kaydetme, hipotez kurma, verileri kullanma ve model oluşturma, değişkenleri değiştirme ve kontrol etme, deney yapma gibi bilim insanlarının çalışmaları sırasında kullandıkları becerileri kapsamaktadır.
- **Yaşam Becerileri:** Bu alan; bilimsel bilgiye ulaşılması ve bilimsel bilginin kullanılmasına ilişkin analitik düşünme, karar verme, yaratıcılık, girişimcilik, iletişim ve takım çalışması gibi temel yaşam becerilerini kapsamaktadır.

- Mühendislik ve Tasarım Becerileri: Bu alan, fen bilimlerini matematik, teknoloji ve mühendislikle bütünleştirmeyi sağlayarak, problemlere disiplinler arası bakış açısıyla, öğrencileri buluş ve inovasyon yapabilme seviyesine ulaştırarak, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri kullanarak ürün oluşturmalarını ve bu ürünlere nasıl katma değer kazandırılacakları konusunda stratejileri geliştirmesini kapsamaktadır.

Fen bilimlerinin temel amaçlarına ve gerekli becerilere bakıldığında, fen bilimleri dersinin doğa ve çevreyle iç içe olduğu görülmektedir. Amaca giden yolda kazanılması gereken becerilerde ise bireyi aktif kılma, yaratıcı düşünmeyi sağlama, bilgileri yapılandırma ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirme esas alınmıştır. Fen bilimleri eğitimi sırasında ise bu becerileri kazanmak için seçilecek yaklaşım ve yöntemler önem kazanmaktadır. Fen bilimlerine hitap eden yapısalcı yaklaşım temelli yöntemlerden biri ise yaratıcı drama yöntemi olmaktadır (Tımbıl, 2008).

2.1.2. Fen bilimlerinin önemi

Fen; teknolojinin, tasarımın, yaşamın ve çağdaş vatandaşlığın temel noktası olması açısından çok önemlidir. İçinde yaşadığımız dünyanın bize getirdiği bazı sorunlar vardır. İklim değişikliği, doğal kaynaklar, çevresel olaylar, küresel sağlık ve nüfusun fazlalığı gibi durumlar bu sorunlara örnek verilebilir. Problemleri çözenin en sağlıklı yolu ise fen bilgisidir. Alınan eğitimler sayesinde kazanılan beceriler, sorunların üstesinden gelmeyi sağlar. İlkokulu bitirmiş ve iyi bir fen eğitimi almış birey; bilgi, anlayış, yetenekleri, alışkanlık, ilgi ve değerlendirmeler yönünden bazı özellikler kazanarak belirtilen sorunlara ve hedeflere odaklı davranışlar kazanacaktır. Birey edindiği bilgilerle çevresindeki doğa olaylarını, fen kavramlarını ve sağlık kurumları hakkında bilinçlenmektedir. Anlayış yönünden gelişmesi ise konular arasında sebep-sonuç ilişkisi kurarak gerçekle var olmayan arasındaki şeyleri ayırt etmesidir. Öğrendiği kavram, ilke ve kuralları yaşama uyarlayabilir. Temel işlem becerilerini doğru şekilde yapması, fen konularını anlamlandırıp zevkle okuması, deneyler yoluyla hipotez oluşturup doğruluğu kontrol edebilme gibi bazı yetenekler kazanmaktadır. İlgileri fen konularına yönelik olur. Doğanın insan yaşamına sunduğu güzellikleri fark eder. Fen bilimleri eğitimi almış birey, yaşamındaki alışkanlıklarına yön verir. Kişisel gelişim, sağlık ve düzenli beslenme gibi alışkanlıklar kazanır. Bu becerileri kazandırması yönünden ise fen bilimleri oldukça önemlidir (Akın, 1996).

Fen, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Her yaş grubundaki insan yaşamını kontrol eden fen ilkeleri hakkında bilgi edinmek ister. Hangi yaşta olursa olsun bütün insanların bu alana yönelik ilgileri ve merakları vardır. İnsan yaşamını en meraklı olduğu dönem ise 6-14 yaş arasındadır. Bu yaş grubundaki çocuklar çok meraklı ve araştırmacı kişilikleri en üst düzeydedir. Fen konuları hakkında çok soru sorarlar ve tatmin edici yanıtlar beklerler. Gerçekçi cevapları da fen sayesinde vermek mümkündür. Bu dönem de fen eğitimine başlamak için en uygun zaman dilimidir. Dolayısıyla her zaman, her yerde ve her konuda insana yardımcı olması açısından fen bilimleri önem kazanmaktadır (Gürdal, 1991).

2.2. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama; bir davranışı, düşünceyi ya da kavramı daha önceden yazılmış herhangi bir senaryo olmadan, oyunlarla geliştirip, aniden ve özgün bir şekilde canlandırmaktır. Yaratıcı drama birçok kişinin katılımını gerektiren iletişimsel etkinliklerin olduğu uygulamalı bir süreçtir (San, 1998). Kişiler gerçek hayatta kendilerine sunulmayan, ortaya çıkaramadıkları özgür bir yaşama, yaratıcı dramanın sunmuş olduğu fırsatlar sayesinde kavuşur ve öz saygı becerisine ulaşırlar. Gerçek hayatta toplumsal tabular ve bireysel kaygılardan dolayı çekingen (çekimsiz) tavırlar sergilemek zorunda kalan bireyler, tekrardan yaratıcı dramanın olanaklarından yararlanıp kendini ifade etme beceri kazanarak, kendine güvenleri oluşur (San, 1990).

Yaratıcı drama diğer bir deyişle; atölye çalışmalarını temel alan, bir lider önderliğinde gruplar arası etkileşim ve iletişim sağlayan; oyunlaştırma, doğaçlama ve canlandırmayı temel alarak bir anıyı, olayı ya da konuyu anlatmaya yarayan bir etkinliktir. Bir konu ya da olayı anlatırken kullanılan bu yöntemde bireye çeşitli toplumsal roller de verilir ve böylece kişiye toplumsal problemleri inceleme fırsatı tanınmış olur. Toplumsal sorunları tanımayı sağlayan yaratıcı drama, aynı zamanda içerisindeki etkinlik ve uygulamalarla bu sorunları çözdürür. Katılımcılar toplumsal problemleri çözmeye çalışırken aynı zamanda da problem çözme becerisi de kazanırlar (Önder, 2000).

Yaratıcı dramada herhangi bir senaryo ya da önceden oluşturulmuş bir metin olmadığından dolayı başlangıcı ve sonucu belli olmayabilir ancak içinde bazı kurallar vardır. Drama içerisinde ki bu kurallar katılımcıya sonsuz özgürlük hakkı tanır. Birey bu özgürlük sayesinde kendini ve duygularını rahatça ifade edebilir. Drama da varoluşsal bir yapı hakimdir, plan yapılmaz yaşananlar o an gerçekleşir ilk ve tektir. Dün veya yarın düşünülmez, içinde bulunulan an önemlidir. İçinde bulunulan anı keyifli kılan, yaratıcılığı

dürtüleyen etki ise yaratıcı dramanın yararlandığı etkinlik ve oyunlardır. Yaratıcı dramadaki oyunlar yalnız çocuklara hitap etmez. Ergen, genç ve yetişkinlerde yaratıcı dramadan yararlanabilir (San, 1996).

Yaratıcı dramanın her yaşta bireye hitap etmesi ona sanatsal işlevin yanı sıra eğitsel ve öğretimsel işlevde kazandırmıştır. Bu özelliği yaratıcı dramayı şu şekilde tanımlamıştır. Yaratıcı drama; 2000'li yıllarla birlikte bireylerin yaratıcılıklarını ortaya çıkardığı, kendilerini rahat bir şekilde ifade ettiği, katılımcılar arasında etkileşimi sağlayan bir öğretim yöntemi ya da sanat eğitimi alanında kullanılan modern bir yaklaşımdır. Bedensel, zihinsel, duyuşsal açıdan sunduğu rahatlıkla ve kazandırdığı önemli beceriler sayesinde; eğitim-öğretimin önemli ve ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Üstündağ, 1996).

Eğitim-öğretimde yaratıcı drama; araç olarak yaratıcı drama ve amaç olarak yaratıcı drama olmak üzere iki farklı şekilde kullanılmaktadır. Araç olarak kullanımında; eğitimdeki bir duygu ve düşüncenin, tema ya da konunun, eğitimle ilgili herhangi bir mesajın drama yöntemi kullanılarak alıcıya öğretilmesidir. Amaç olarak kullanımı ise; kişiye dramanın kendisinin öğretilmesidir. İki durumda da temel hedef; yaparak yaşayarak öğrenme ile bireylerin dramadan keyif alması, sosyal bir ortam kazanması, iletişim ve empati becerilerinin gelişmesi, kendini ve çevresini anlamlandırması, öğrendiklerini yaşamla ilişkilendirerek kalıcı öğrenmeler kazanmasını sağlamaktır (Öztürk, 2001).

2.2.1.Yaratıcı drama hedefleri

Yaratıcı drama, tanımı ve hedefleri açısından literatüre sanatsal ve eğitici boyutuyla girmiştir. Günümüzde ise eğitim kurumlarında öğretimsel amaçla bir yöntem ya da teknik olarak kullanılmaktadır. Eğitimde kullanımı yaratıcı dramanın eğitimsel hedeflerini ortaya çıkarmıştır. Dramanın eğitimdeki nihai hedefi, öğrencilerin içinde bulunduğu çevreyi anlamlandırması ve kavramasını sağlamaktır. Bu hedef drama liderinin, eğitimde ise öğretmenin öğrencilere sunmuş olduğu yapay ve kurgusal dünya ile gerçekleşmektedir. Öğrenciler kendisine sunulan kurgusal hayattan dersler çıkararak çevresini anlamlandırır ve kendi davranışlarını sorgulayarak doğru olanı ortaya çıkarıp kişilik haline getirirler. Dramanın eğitimdeki amacı, öğrenciye sanatsal bir haz vermenin yanı sıra sanatsal bir araç yardımıyla öğrenmeyi gerçekleştirmesidir (Akar-Vural ve Somers, 2021).

Çocuk gelişimi açısından herkesin bildiği bir gerçek vardır. Oyunun çocuğun ihtiyacı olduğudur. Oyunla birlikte bireyin duyuşsal, devinişsel, bilişsel ve fiziksel gelişim ihtiyacı

karşlanır. Yaratıcı dramada oyunlaştırma yoluyla tüm bu gelişimleri gerçekleştirir. Oyun da olduğu gibi bireylerde merak, ilgi, araştırma, sorgulama ve keşfetme gibi özellikleri dramatik yolla kazandırmak ister. Dramatik dilin olanaklarından yararlanarak öğrenmeyi öğrenme ve metabilişsel düşünme becerisine ulaşmayı hedefler (Akar-Vural ve Somers, 2021).

Mevcut eğitim sisteminde de hedefte (gerçekte) var olan; bireylerin öğrendiklerini duyuşsal, bilişsel ve psikomotor alanda bütünsel bir şekilde kullanmalarınıdır. Bu süreç kurumsal olarak belirtile de uygulama sürecinde kesintiye uğramaktadır. Öğrenme yaşantısal olmaktan uzaklaşmakta ve üst bilişsel bilginin oluşmasını engellemektedir. Yaratıcı dramanın temelinde esas aldığı bütünsel gelişim, en önemli amaçlarından biri olmuştur ve yaratıcı dramanın hedeflerinin detaylandırılmasını sağlayarak hedefler şu şekilde açıklanmıştır (Üstündağ, 1998):

- Bireyin aldığı eğitimle birlikte kendini ifade edebilmesi
- Üretebilme ve sanatsal gelişim
- Sosyal gelişim ve iş birliği sağlayabilme
- Öz güven oluşması ve karar verme becerisi kazanma
- İletişim becerisi ve sözcük dağarcığının oluşması
- Hayal kurma gücü, duygu ve düşünceleri geliştirme
- Kişisel farklılıkları kabullenme ve saygı duyma
- İçinde yaşadığı dünya sorunlarına gerçekçi yaklaşma
- Problem çözme becerisi
- Maddi ve manevi değerlerin gelişmesini sağlama
- Başkalarını anlama onların duygularını hissetme (empati kurma)
- Lateral ve eleştirel düşünme
- Öz düzenleme ve öz yargılama yapabilme
- Yapılandırıcı öğrenme ve ezbercilikten uzak olma
- Haklarını savunabilme
- Demokratik bir birey olma
- Liderlik duygusu ve teşvik yeteneği kazanma
- İnsan sevgisini esas alma

MEB (2018)'in hazırladığı Seçmeli Drama Dersi Öğretim Programı'nda dramanın özel amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

- Yaşantılara dayalı öğrenmeyi sağlamak,
- Estetik beğeniye arttırmak,
- Yaratıcılığını, hayal gücünü geliştirmek,
- Sanata ilgi duyması ve sanatın yaşamdaki önemini kavraması,
- Demokratik tutum ve davranışlar geliştirmesi,
- Birlikte işbirliği ve dayanışma becerisi geliştirmesi,
- Bağımsız ve eleştirel düşünme becerisi kazanması,
- Değerlere uygun davranışlar geliştirmesi,
- Duygu ve düşüncelerini bedensel, sözlü ve yazılı olarak ifade etmesi,
- Kendine ve başkalarına güven duyması,
- Bedenine, duygularına, düşüncelerine, farklılıklar, toplumsal olaylara karşı duyarlı ve saygılı olması,
- Sorunlara farklı açılarıyla yaklaşması,
- Sorunlara yeni çözümler üretmesi,
- Sorumluluk bilinci kazanması,
- Kültürler arası etkileşimde bulunması,
- Yaşama olumlu bir tutumla yaklaşması,

Yaratıcı dramının detaylandırılan hedeflerine bakıldığında, günümüzdeki eğitim sisteminin genel amaçlarını karşıladığı görülmektedir. Bu açıdan yaratıcı drama yönteminin eğitimde kullanılması, eğitimdeki ihtiyaca önemli derecede yanıt olacaktır.

2.2.2.Yaratıcı drama öğeleri

Yaratıcı drama sürecinde bir birini tamamlayıp, bağlantılı olan öğeler vardır. Bu öğelerden herhangi biri olmadığı takdirde süreçte bazı sorunlar oluşur. Yaratıcı drama öğelerine, bir diğer deyişle yaratıcı drama bileşenleri de denmektedir. Detaylı bir tanımını yapmak ve anlamak için öncelikle bileşenlerini bilmek gerekir. Yaş farkı gözetmeksizin her yaş grubuna hitap eden, içerisinde yaratıcı dramayı uygulayacak grup; yönetimi ustalıklı yönetebilecek, yöntemin strateji ve taktiklerini bilen tecrübeli bir lider; neden yapılacağını belirten bir düşünce; sergilenecek bir mekan, yaratıcı dramının bileşenlerini oluşturur.

Yaratıcı drama öğeleri; çalışma mekanı (çevre, araç-gereç ve materyaller), oyun grubu (katılımcılar), içerik (konu), drama lideri olmak üzere dört temel kavram üzerine kurulmuştur (Adıgüzel, 2018).

Çalışma mekanı (Çevre, araç-gereç ve materyaller)

İnsan doğası gereği devamlı çevreyle etkileşim içerisinde. Yaratıcı drama uygulaması sırasında; çevre ya da alanın çok geniş olmasına gerek yoktur. Ancak katılımcıların rahat bir şekilde hareket etmelerini sağlayan yeterli alanın olması da önemlidir. Kullanılan alan rahatlatma ve odak etkinlikleri sırasında kişilerin bir birine temas etmeyecekleri büyüklükte olması da dikkat edilmesi gereken diğer bir noktadır. Çalışma eğitsel açıdan kullanıyor ise öğrencilerin ayakkabısız etkinliklere katılabilecekleri alanlar sağlanmalıdır. Çevre, genel uyarılmış halini normal seviyede tutacak sıcaklık, ses, aydınlatma ve güvenlik gibi özellikleri bulundurmalıdır. Katılımcılara tehlikeli olabilecek bütün araç ve gereçler ortamdaki uzaklaştırılırken, etkinlik açısından donanımlı malzemeler de mekana getirilebilir. Çocukların hayal güçlerini geliştirebilecek nesnelere bulundurarak, drama sırasında ortama getirilemeyen malzemenin yerine kullanılacak araçlar tahsis edilmelidir (araba yerine geçen yastıklar gibi). Bireyler bu nesnelere ortam ve yaratıcı etkinliğe farklılık ve canlılık katarlar. Yöntem sırasında kullanılan bu araçların birden fazla duyu organına seslenmesi bireylerin öğrenmelerini ve elde edecekleri kazanımları daha etkili kılacaktır (Önder, 2004).

Oyun grubu (Katılımcılar)

Grup etkinliği olan yaratıcı dramada birey, gruba faydalı olmak için çalışmalıdır. Katılımcılar bir gruba ait olma duygusuyla etkinliğe başlamalıdır. Kişisel farklılıkların getirdiği özellikler katılımcılarda ayrı beklentiler oluşturur. Bunları karşılamak amacıyla etkinliğe başlamadan, ulaşılabilecek sonuç ile katılım nedenleri hakkında detaylı bilgilendirme yapılmalıdır. Katılımcılar edindikleri bilgiler doğrultusunda etkinlik sürecine dahil olup olmama konusunda gönüllükleri esas alınır. İsteklilik ve gönüllülük esaslı olunması elde edilecek verimliliği olumlu yönde etkileyecektir. Bireylerin rahat olması, güven duyması ve keşfetmeye açık olması ön koşullar arasında sayılabilir. Oyun grubu, düşüncelerinde özgürdür. Drama çalışmalarına katılan kişinin ilk amacı kendini tanıma, nihai amacı ise kendini gerçekleştirmek olmalıdır (Yalım, 2003).

Yaratıcı dramada bireyin özgürlüğü esas alınsa da lidere önemli görev düşmektedir. Katılımcılar özgür olduklarını düşünerek gelişigüzel, düzensiz ve biçimsiz bir şekilde davranamazlar. Liderin çerçevesini çizdiği plan dahilinde yaratıcılıklarını ortaya çıkarırlar. Etkinlik sırasında doğal ve içten davranışlar sergilemelidirler. Aksi halde yaratıcılıkları ile yaratıcı dramanın kazandıracığı becerileri engellemiş olurlar. Yaratıcı drama katılımda amaç; eğlenmenin yanı sıra kendini ve çevresini tanımak olmalıdır. Kendi davranışlarını gözden geçirerek hem kendisiyle hem çevresiyle empati kurabilir. Çıkardığı sonuçlar doğrultusunda toplumsal durumlara da katkı sağlar (Karadağ, Korkmaz, Çalışkan, ve Yüksel, 2008).

İçerik (Konu)

Yaratıcı drama yönteminde konu, etkinlik içerisinde işlenecek duygu ve düşünceleri ifade etmektedir. Drama faaliyetlerine başlamak için konu ya da tema seçilmelidir. İçeriği belirlemekle yaratıcı drama etkinlik sürecinin hedefi de belirlenmiş olur. Bununla birlikte birbirleriyle ilişkili olan diğer drama öğelerinin süreçte etkili ve verimli bir şekilde ilerlemesini sağlar. Konunun seçilmesiyle süreç sonunda elde edilecek ürünün ne yönde olacağı da ortaya çıkarılmış olur. Konu belirlenirken ilk olarak katılımcıların yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır. Kriterler dikkate alınarak yapıldığında ilk çocukluktan başlayarak yaşlılık dönemi de dahil olmak üzere uygulanabilir. Diğer yönden dikkat edilecek nokta ise programın hedeflerine hizmet edecek içerikler seçmektir. Yaratıcı drama eğer eğitimde ya da herhangi bir dersin öğretiminde kullanılıyor ise o dersin öğretim programının hedefleri doğrultusunda, kazanımlara uygun bir şekilde konu seçilmelidir. Bunun dışında kullanılmak istendiğinde de haber raporları, edebi eserler, anı, deneyim, toplumsal olaylar, güldürü hikayeleri yaratıcı dramanın konusuna kaynaklık edebilir (Adıgüzel, 2019; Selvi, 1999).

Drama lideri

Etkinliğe yol gösteren kişidir. Yaratıcı drama liderinin değişim ve gelişime açık olması, grup dinamiğini sağlayabilmesi, güçlü iletişim yeteneği, özgüven sahibi ve esnek kişilik yapısına sahip olması gerekmektedir. Bir drama liderinin katılımcılar tarafından kabul görebilmesi; sorunlara çözüm odaklı olması, gözlem becerisi gelişmiş ve olaylar karşısında analiz-sentez yapabilmesine bağlıdır. Mesleki yeterliliğe sahip olan drama lideri aynı zamanda psikoloji, müzik ve tiyatro gibi alanlara da hakim olmalıdır (Tuluk, 2004).

Eğitimde kullanıldığı durumda drama lideri, ğretmen olarak tanımlanmaktadır. Liderlik yapacak olan eğitici; sınıf ğretmenliği, zel eğitim ve güzel sanatlar gibi herhangi bir anabilim dalından mezun olması gerekmektedir. Drama ve oyunculukla ilgili eğitim alması önemlidir, öğretmeye açık ve istekli olmalıdır. Drama lideri, sürece başlamadan önce sürecin hedefini, konusunu, yöntemini, mekanını, araç-gereçleri ve süreç sonunda ürünü değerlendirebilecek araçları belirlemesi gerekmektedir. Daha sonra bulunduğu grubun yaşını, gelişim özelliklerini, sosyo-ekonomik düzeyini bilmeli bu değerşenler üzerine katılımcılara uygun bir program oluşturmalıdır. Usta bir drama lideri programı yetiştirme kaygısı yaşamaz, onun için önemli olan süreç sonunda hedeflenen kazanıma ulaşılması ve öğrenilmesidir. Bir lider yaratıcı dramayı gerek bir dersi öğretmek amacıyla yöntem olarak kullanabilir, gerekse öğrencinin bütünsel gelişimi için kullanıp yaşama hazırlayabilir. Çocuklarla çeşitli roller paylaşma hakkına sahip olsa da, rolleri nasıl oynamaları gerektiğine dair komut veremez. Drama lideri özgürdür, liderlik yaptığı grubun da yaratıcı ve zgr düşüncelerine fırsat verir. İsterse etkinlik akışında farklı drama tekniklerinden de yararlanabilir (Adıgüzel, 2006; Yalın, 2003).

2.2.3.Yaratıcı drama aşamaları

Grup ve bireylerin özelliklerine göre değerşe de yaratıcı dramanın birçok araştırmacı tarafından belirlenen belli aşamaları vardır. San (1990)' a göre pedagojik açıdan yaratıcı drama aşamaları ise şu şekildedir:

1. Kendini ve başkalarını tanıma
2. Karşılıklı iletişim
3. Karşılıklı iletişimden ikili iletişimden
 - a) Daha çok kişili iletişime geçme, grup dinamiğinin doğması, konuşma ve ykleme gibi anlatım teknikleri
 - b) Rol edinme
4. Gösterim aşaması - tiyatronun seyirciye sahnelenmesi
5. Tüm aşamaların irdelenmesi ve tartışma aşamasıdır.

Diğer bir açıdan bu aşamalar; ısınma ve rahatlama çalışmaları, rol oynama ve oyunlar, doğlama, oluşum, değerlendirme olarak ifade edilmektedir (San, 1992):

Isınma ve rahatlama

Drama başlangıcında grup liderinin önderliğinde kesinleşmiş kurallarla yapılan etkinliklerdir. Etkinlikler grup içi dinamiği ve kaynaşmayı sağlamak amacıyla yapılır. Bu aşama tanışmayla başlar, ardından güven duyma, uyumlu olma, beş duyu organını kullanma, beden ve beyni harekete geçirmeyle devam eder. Birey ilk amaç olan kendini tanımayı gerçekleştirir. Kendini ve grup üyelerini duyuşsal, bilişsel ve psikomotor açıdan tanır. Bu aşamada katılımcılar koklama, tatma, gözlem, duyumsama ve dokunma gibi beş duygusunu da eğitebilecekleri etkinlikler yapar (Morgül, 2004).

Drama lideri burada katılımcıları motive ederek yaratıcı drama etkinliliğine yakınlık hissetmelerini sağlar. Çalışmaya başlarken katılımcılar arasında utanma, çekinme ya da başaramayacağım korkusu gibi durumlar olabilir. Drama lideri, bu gibi durumlarda katılımcıları cesaretlendirmeli kendi geliştirdiği yöntemlerle dramayı bireylerin gözünde eğlenceli duruma getirmelidir. Bireyleri drama alanına ve kurallarına alıştırmakla diğer aşamaların da verimli şekilde geçilmesini sağlar. Bu aşamada grup dinamiğini oluşturmak ve aidiyet duygusu kazanmakla birlikte diğer aşamalara da hazırlık yapılmış olur. Isınmaya yardımcı olması açısından kısa süreli çocuk oyunları, bedensel oyunlar ya da yeniden kurulmuş oyunlar dahil edilebilir. Eğlenceli oyunlar sayesinde katılımcıların rahatlama ve hedeflenen içeriğe alışıp kavramaları sağlanır. Bu sayede bütün katılımcıların ısınma-rahatlama çalışmalarına eksiksiz katılımı sağlanabilir (Adıgüzel, 2006).

Rol oynama ve oyunlar

Bu bölümde yaratıcılık ve imgeleme gücünü ortaya çıkaran içerisinde belli kurallar olan oyunlar bulunmaktadır. Belirlenen kurallar içinde katılımcılar özgürdür, oyunu kendi yönetir, kurar ve geliştirir. Oyun; diğer insanlarla bağdaşım ve empati kurarak, kişiliğin gelişimini ve şekillenmesinde etkili olan bir çalışmadır. Farklı kişilik özellikleriyle paylaşım yapan birey onları taklit ederek yaşamını düzenleme açısından fırsat bulur. İnsanların en eğlendiği ortamlar oyun ortamları olarak belirtilmiştir. Bu bölümde de birey hem eğlenir hem de yaşamına katkıda bulunur. Oyunlar bazen sözcük dağarcığını geliştirme gibi öğretici, bazı zamanlar ise yarışma niteliğindedir. Nesne kullanmak zorunlu olmamakla birlikte hiç kullanılmadığı da olur. Yaratıcılığın ön plana çıktığı bu aşama da birey; oyunlardan, yaşamdan elde edilen deneyimlerden yararlanır ve ifadesini sözel, jest, mimik ya da bedeniyle gerçekleştirir (Şahbaz, 2004).

Doğaçlama

Herhangi bir metne bağlı kalmadan katılımcıların o anda gerçekleştirdiği, gerçek ve gerçek olmayan arasındaki farkı kavrayabildiği, bireyde ve grupta yaratıcılık gücünün en üst düzeyde olduğu yaratıcı drama aşamasıdır. Bireyin o sürece kadar yaşamında neler deneyimin de ise karakterinin kaynağı odur. Süreçte birey aktif rol oynarken aynı zamanda küçük ya da büyük grup çalışmaları da yapılabilir. Her aşamada olduğu gibi bireyin ve grubun özellikleri dikkate alınıp bir tema belirlenir sonra da birey doğaçlar. Canlandırılacak içerik temel alınarak rol oynama, canlandırma ve diğer teknikler aynı anda kullanılabilir. Kişi bu aşamada önceden var olmayan bir ürün ortaya çıkarmaya başlar ve oluşum aşamasına geçmeyi sağlar. Drama çalışmalarında yaşananlar, paylaşımlar ve değerlendirmeler bu aşamada ortaya çıkan canlandırmaların birey üzerinde oluşan etkilere göre yapılır. Birey üzerindeki etkiyi ve konu üzerindeki dramatik anlar bazı teknikler kullanılarak bu aşamada çözülür ve diğer aşamaya olan oluşum aşamasına geçilir (Adıgüzel, 2006).

Oluşum

Isınma ve rahatlama ile başlayan rol oynama ve doğaçlama ile devam eden sürecin sonuç kısmıdır. Başlangıçta nereye gidileceği nasıl sonlanacağı bilinmeyen süreçte aşamalar sonucunda bireylerin ve grupların ortaya koydukları ürün, oluşum aşaması olarak adlandırılmıştır. Ürün ortaya çıkarılırken bu aşamada da nesnelere ya da malzemelerden yararlanarak, katılımcının özgünlüğüne ve yaratıcılığına dayanan bir oluşum ortaya çıkarılır (Ünüvar, 2007).

Değerlendirme

Dramanın bütün aşamaları sonunda elde edilen ürünün ya da sonucun değerlendirildiği bölümdür. Bu bölüm diğer bir anlamda tartışma aşamasıdır. Katılımcıların düşüncelerinin alındığı “ ne hissettiniz?” , “ne yaşadınız?” , “nerede zorlandınız?” gibi soruların sorulduğu bölümdür. Günümüzdeki test teknikleri; gözlem, anket, görüşme, başarı testi, ilgi ve tutum ölçekleri de katılımcıların fikirleri almada yardımcı araçlardır. Bu aşama çalışma amacına göre; yaratıcı dramaya başlamadan önce, süreç sırasında ya da sonrasında uygulanabilir. Dramanın herhangi bir aşamasında yapılan tartışma, soru-cevap ve öz eleştiri gibi tekniklerin kullanılmasıyla değerlendirme somut bir şekilde başlamış olur. Buralarda yapılan etkileşimler sonucunda birey başkalarından aldığı bilgiler doğrultusunda kendi yaşamına ve deneyimlere de göz atma fırsatı yakalamış olur. Değerlendirme sayesinde katılımcılar drama sürecinde elde ettiği verimi ve kazanımları geri dönüt niteliğinde lidere iletebilirler. Lider aldığı geri dönütler

sayesinde süreci değerlendirip artı ve eksi yönlerini değerlendirip, başka bir drama süreci için kendini geliştirebilir (Üstündağ, 1998).

2.3. Yaratıcı Drama ve Eğitim

Eğitim ve yaratıcı drama arasında bir ilişki söz konusudur. Eğitim açısından yaratıcı drama, performans sergilemekten daha çok katılımcıların bütünsel gelişimini sağlamaya yöneliktir. İnsanı bütün özellikleriyle bilişsel, duyuşsal, ahlaki ve estetik yönden geliştirir. Bu yöntem sayesinde katılımcılar sorunları hayal etme, canlandırma ve düşüncüyü yönlendirmeyi sağlarlar (Freeman, Sullivan, ve Fulton, 2003). Yaratıcı drama özellikle eğitim için tasarlanmış çok boyutlu, yenilikçi ve duygusal gelişimi sağlayan dikkat çekici bir süreçtir. Soyut bilimsel konuları derinlemesine inceleme fırsatı veren eğlenceli bir aktivite ve öğrenmeleri bütüncül bir şekilde organize eden öğrenme aracıdır (Arieli, 2007).

Eğitici drama, öğretim programının hedeflerini gerçekleştirme amacı taşımaktadır. Hedefler doğrultusunda yaşamla ilişki kurarak ve yaşamı hissetmeyi sağlar. Eğitici drama; sosyal, evrensel ve soyut kavramları fen, tarih edebiyat gibi konuları taklit ederek yapılandırır ve anlamlı hale getirir. Tüm eğitim kademelerinde ve her alanda uygulanabilen bu yöntem eğitimi sıkıcılıktan uzaklaştırır. Eğlenerek ve öğrenerek bireye istenilen kazanımlar kolayca ulaştırılır. Mümkün oldukça kişiyi bir kalıp içerisine sokmamaya çalışır. Esnek olmakla birlikte önceden belirlenmiş yaratıcılığı bastırmayacak kuralları vardır. Eğitimde bir öğretmen tarafından oluşturulan kurallar, eğiticinin yaratıcı dramayı başlatması ya da yönlendirmesine yöneliktir. Öğretmen tarafından yönlendirilen çocuklar bu yöntemi oyun gözüyle baktıkları etkinlikler bütünü olarak ifade etmektedir. Oyun zaten çocuğun doğasında vardır burada önemli olan önceden hangi kazanımın verileceğinin planlamasıdır. Geri kalan süreçte çocuk aktif olarak sürece girer, kendi yöntemleriyle araştırır ve sonuca ulaşır. Böylece bu aktiviteleri de eğitimde yaratıcı drama sayesinde yapmış olur (Çalışkan ve Karadağ, 2020).

Yapılan çalışmaların pek çoğu eğitimde yaratıcı drama yönteminin bireye sağladığı pek çok faydayı göstermektedir. Eğitimde bireye kazandırdıklarını şu şekilde sıralayabiliriz (Karakaya, 2007):

- Bilişsel, psikomotor, duyuşsal, fiziksel, sosyal ve dilsel açıdan gelişim
- Özsaygı ve özgüven duygusunun gelişimi
- Empati kurma ve çok yönlü düşünebilme
- Birlik, beraberlik, paylaşma ve dayanışma duygusunun gelişimi
- Kendini ifade edebilme

- Farklı yaşantıları tanıma
- Bilgiyi kalıcı hale getirme
- Eğitim ve öğretimde aktif rol alma
- Dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesi
- Yönetici ve liderlik gibi özellikler kazanma
- Sorumluluk duygusu geliştirme ve rahatlama,
- Kendi vücudunu tanımaya yönelik beceriler kazanıp, etkinliklerde nasıl kullanacağını bilme
- Araştırma ve keşfetme isteği
- Yaratıcılık
- Farklı görüşlere saygı duyma, tartışma ve eleştirebilme gibi özellikler kazandırmaktadır.

Eğitimde yaratıcı dramanın bireye kazandırdığı olumlu davranışları elde ederken öğreticinin dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır. Süreçte ödül ya da ceza gibi yöntemler kullanılmaz. Öğrenciye verilecek olan pekiştiriciler sözel olmalı ve taktir etmelidir. Eğitim sırasında kullanılan yaratıcı dramada amaç, oyuncu eğitmek değildir. Çalışmalar seyirci kaygısı düşünülerek yapılmamalıdır. Katılımcılar hem sahneleyen hem de seyredendir. Çalışma alanları sınırlandırılmaz. Yer, sınıf, hol, bahçe, kütüphane ve yemekhane gibi alanlar uygulama alanı olarak kullanılabilir. Her hangi özel bir eşya ya da aksesuar bulundurması için katılımcılar zorlanmaz. Bu tür eşyalar katılımcıların hayal gücüyle oluşturduklarıdır. Mekanın büyüklüğüne ve rahatlığına dikkat edilmelidir. Kurallar dahilinde özgür olunmalıdır. Yaratıcı drama çözümlene değil, sentezleme yöntemidir. Öğrencinin neyi söylediğine değil, nasıl söylediğine odaklanması gerekmektedir (Gönen ve Uyar-Dalgıç, 2000).

Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılması sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar doğrultusunda elde edilen faydaların yanı sıra bu süreçte karşılaşılabilecek bazı sınırlılıklar vardır (Öcal, 2014):

- Rol yapma konusunda yeteneği olan öğrenciler, çekingen öğrencilere göre daha fazla ön planda olmak isterler ve etkinlik sırasında öne çıkabilirler.
- Eğitici drama sırasında gruplandırma yaparken zaman kaybı olabilir.
- Canlandırma sırasında öğrenciler tarafından yapılan aşırı davranışlar sınıf disiplini sorunlarına yol açabilir.

- Bazı rolleri canlandırırken öğrenciler zorlanabilir.
- Dramanın oyunsu doğası gereği etkinlikler arasında öğrenci zorlanabilir.
- Yaratıcı drama yöntemiyle işlenen derslerin amaçları belirlenmelidir, aksi halde yöntemden sadece süreçteki katılımcılar faydalanabilir.
- Öğrenci tarafından alınan roller arkadaşları tarafından alay konusu olabilir.
- Dersin hedefleri ve yöntem arasında ilişki kurulmazsa yöntem işe yaramaz hale gelir.
- Yöntem küçük gruplara uygulanmalıdır. Fazla kişiye rol vermede sorun yaşanabilir. Bu yüzden büyük gruplarda uygulanması zordur.
- Drama ile eğitim sürecinde aşamalar uzun zaman alabilir.
- Bazen gruplandırma sırasında öğrenciler hep aynı grupta olmak isterler. Gruplandırma sırasında zorluklar ortaya çıkabilir.

Günümüzde okul öncesinden başlamakla birlikte lisansüstü eğitime kadar yaratıcı drama yöntemi kullanılmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler kendi alanlarına katkı sağlamak için kurslara katılırlar, alanlarında yaratıcı drama kullanırlar. Çağdaş eğitimin doğasına uygun bir yapısı vardır. Bu nedenle öğreticiler ve öğrenenler tarafından sıkça tercih edilir. Yaratıcı drama yönteminin en etkili öğeleri olan öğretmen ve öğrencilerin süreçteki rollerine bakmakta fayda vardır (Köksal-Akyol, 2003).

2.3.1. Eğitici dramada öğretmenin rolü

Yaratıcılığın gelişimini sağlayan eğitici drama da lider olarak görev alan kişi öğretmendir. Liderin belirli özellikleri vardır ve bu özellikler eğitime entegre edildiğinde detaylanmaktadır. Yaratıcılığı esas alan öğretmen öğrencilerin meta bilişsel düşüncelerini destekler. Kendi kendine öğrenmeye fırsat veren lider öğretmen öğrencilerin keşfetme becerilerini desteklemektedir. Oluşturması gereken öğrenme ortamı baskıdan uzak olmalıdır. Öğrenci öğrenirken materyallerle ilişkili olmalıdır, bunu sağlayan kişi ise öğretmendir. Bilgiye teşvik etmeli, yaratıcılık için hayal kurma ve birleştirme çalışmalarında bulunmalıdır. Değerlendirme aşamasını öğrencilerin motivasyonunu engellediği durumda erteleyebilir. Toplum değerlerini ve başkalarının duygularını anlama, sosyal ve kişisel sorunları hissetme, sorunlarla başa çıkma gibi becerileri kazandıran öğretmen; eğitici dramadaki rolünü gerçekleştirmiştir. Öğretmen çocuğa; ısınma ve rahatlama, rol oynama ve oyunlar, doğaçlama gibi etkinlikler yoluyla gözlem yeteneği kazandırmalıdır, kendiside gözlemler yapmalıdır. Gözlemleri çalışmanın dışında değil, içinde olur. Kendi fikirlerini yaratıcı drama etkinliği

sırasında ortaya koyan öğrencileri cesaretlendirir. Öğretmen, oyundaki karakterlerle empati sağlamaları için zorlayan sorular sorabilme yeteneğine sahiptir. Yaratıcı dramının eğitimde fayda sağlaması için öğrenciler her yönleriyle kabul edilmelidir. Öğrencinin karakter ve kişilik özelliklerini değiştirmeye çalışmak eğitici drama amacını engeller. Öğrenci bu durumu fark ederse eğitimden uzaklaşır, kendinin kabul edildiğini anladığında öğrenmeye açık hale gelir. İyi bir lider çocukların yapmış olduğu hataları fark etmelerini ve çocuklara hatalarını kabul etmelerini sağlar (Ömeroğlu, 1990).

Yukarıda yer alan eğitimde yaratıcı drama sürecinde öğretmende bulunması gereken nitelikleri şu şekilde özetleyebiliriz (Akbaş, 2011):

- İyi bir gözlemci ve öğrencilerin temel kişisel özelliklerini çözümleyebilen yapıda olması,
- Gözlemlerini etkinliğin dışında değil, kendide sürece dahil ederek yapması
- Araştırma, inceleme ve deneyim fırsatı veren,
- Öğrencilerin karşılaşacağı sorunlara duyarlı olma ve çözüm üretebilen,
- Sabırla öğrencilerin sorularını cevaplamalı, ancak onlara yanıt bulacağı yollar öğretmemeli,
- Başkalarıyla kıyaslamadan bireyi eleştirmeli,
- Bireye öğretim yaparken özgür öğrenmeyi gerçekleştirmeli,
- Öğrencilerin başarı duygusunu tatmalarını sağlamalı,
- Bireylerin bütün yeteneklerini kullanmalarına olanak sağlamalı,
- Öğrencilerin yapacaklarını kendi yapmamalı ve onların yapmasını sağlamalı,
- Olumlu tutum sergilemeli ve her bireye eşit davranmalı,
- Sınıftaki olayları bilimsel yönden analiz etmeli ve görsel olarak çocuklara aktarmalı,
- Hikaye etkinlikleri sırasında yapılan tartışmalarda liderlik ruhunu ortaya çıkarabilen yapıda olmalı,
- Çocuğun karakterler ve oyun sırasında ortaya çıkardığı duygulara fırsat verme, gibi özellikler olarak belirtilir.

2.3.2. Eğitici dramada öğrencinin rolü

2000’li yılların başından günümüze kadar ki süreçte yaratıcı drama öğrenciler arasında moda haline gelmiştir. Sosyalleşme ve sosyal medyanın artmasıyla birlikte öğrenciler kendini gösterecekleri ve ifade edebilecekleri bir ortam ararken yaratıcı drama onların ihtiyaçlarına

karşılık vermektedir. Öğrencilerin yaratıcı dramadan beklediği, yaratıcı dramanın da öğrencilerden beklediği özellikler vardır. Yaratıcılık sınırlarını aşmak isteyen bireylerin “ben yapamam ki”, “bu işin üstesinden gelebileceğimi düşünmüyorum”, “kendimi yetersiz hissediyorum”, “ yaparsam toplum bana güler” gibi düşüncelere sahip olmamaları aksine “kendimi geliştirmek için ne yapabilirim”, “ yapacaklarım bana neler katacak”, “ sorunları çözebilir miyim” gibi düşüncelerde olmalıdırlar. Bu bağlamda sorularının peşine takılmalı ve onlara ulaşana kadar pes etmemelidir. Birey, hedeflerini gerçekleştirmek için fark ortamlar aramalı, merak etmeli, yaşamını heyecanlı geçirmeli, tüketmek yerine üretmeyi tercih etmelidir. Eğitici drama sürecine başlayan birey aynı zamanda bir grupta çalışmaya açık olmalıdır. Çevreyi algılayabilme, başkaları ve kendileriyle iletişim becerilerini geliştirme amacıyla olanaklar hazırlamaları gerekmektedir. Bir öğrenci, eğitim hedeflerini liderle birlikte saptamalı bunları davranış haline dönüştürmelidir. Yaratıcılığın üst seviyede olduğu drama da öğrenci, genel kurallara bağlı kalarak haklarını ve özgür olduğunu bilmelidir. Bilgiyi hazır almak yerine kendisi ortaya ürün çıkarmaya çabalamalı, bu sürece kadar geçirmiş olduğu yaşantısını ortaya koymalıdır. Çekimser tavırlar uzak net fikirler ortaya koymalı ve başkalarının fikirlerine saygı duymalıdır. Öğretmenini lider olarak benimsemelidir. Yaratıcı drama disiplininin farkında olan öğrenci bilimin işlevlerinden yola çıkarak, bilimin özellikleriyle bağ kurabilecektir. Böyle bir düşünceyi esas alan öğrenci en azından olayları, durumları, kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkiyi anlayacaktır (Tulgay, 1997; Üstündağ, 1996).

2.4. Yaratıcı Drama ve Fen Bilimleri

Fen bilimlerinin amacı; fen okuryazarı bireyler oluşturmaktır. Okuryazar bireyler için temel hedefler; sürdürülebilir kalkınma bilinci kazandırmak, birey ve toplum sorunlarına duyarlılık oluşturmak, doğayı keşfetme ve bilimsel araştırmalarda bulunan bireyler. Ayrıca, evrensel ve kültürel ahlaki değerleri benimsetme, olaylar karşısında sorumluluk kazandırma, fen bilimleri ile ilgili kariyer bilinci ve girişimcilik becerisi geliştirmek, sosyobilimsel konularda karar verme becerisi ve muhakeme yeteneğine sahip bireyler oluşturmaktır. Amaçlar, fen bilgisi konularıyla örtük biçimde verilmektedir (MEB, 2018).

Fen bilgisi, bilimsel süreç ve yaşam becerilerini destekleyen, gözlem ve keşfetme gibi özelliklerin kazandırıldığı, bilim ve teknolojinin incelendiği, evrendeki yeri algılamaya yarayan konulardan oluşan bir derstir. Maddenin renk, saydamlık, koku, renk, ad, sertlik ve yumuşaklık gibi soyut özellikleri de burada yer alır. İlkokul döneminde yaşama ve çevreye uyum sağlamanın temelleri atılır. İlkokul sonrasındaki dönemde öğrencilerin ilgi ve

yeteneklerinin belirlenmesi açısından da önemlidir. Bu tür özelliklerini bilen birey ileri yaşantısında sağlıklı meslek seçimi yapabilecektir. Bir insanın yaşantısında oldukça önemli olan bu dersin öğrencilere etkili ve kalıcı bir şekilde öğretilmesi de oldukça önemlidir (İpek, 2019; Ünüvar, 2007).

Yaratıcı drama; fen kavramlarını yapılandıran, soyut kavramları somutlaştırmaya yarayan, anlaşılması güç olan konuların öğrenciler tarafından rahatla anlaşıldığı bir yöntemdir. Fen bilimlerinde öğrencinin beş duyusu aktiftir. Öğrenci gereken durumlarda dinler, gözlemler, dokunur, koklar ve tadar. Eğitimde kullanılacak olan drama da öğrencinin aktif olmasını sağlayarak öğrencinin bilgilerini tecrübe etmesini ve hayata aktarmasına yardım eder. Drama ile işlenen fen konularıyla öğrenci; sorunu algılama ve tanıma, sorunu çözüme kavuşturma, uzun süreli bellekte sistematik şekilde depolama, sınıflama ve düşüncelerini ifade etme gibi beceriler kazanır. Öğrenciler fen konularını drama yöntemindeki rol alma tekniğini kullanarak öğrenirler. Mesela soyut olan elektron kavramını öğrenmek için elektron rolünü oynamak gibi. Alınan roller konunun yapısı, öğrenci yaşı, kişisel özellikleri ve gelişim özellikleri dikkate alınarak verilir. Konuya göre farklı etkinlikler uygulanır (Teker, 2009).

Fen konularını deneyerek öğrenme fırsatı yakalayan öğrenci, bilgiyi günlük hayata aktararak yapılandırabilmektedir. Fen okuryazarı bir bireyde olması gereken özelliklere yaratıcı drama sayesinde yanıt verir. Çevreye uyum sağlama, çevreyi anlama drama sırasında aldığı rollerle birlikte gelişir ve şekillenir. Geleceğine yön vereceği fen konuları etkili şekilde öğrenilir, kariyer bilinci ve girişimcilik gibi özellikleri ortaya çıkar. Kendi kararlarını verebilen kişi haline gelir. Öğrenciler yaşamı en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenirler. Bu konuda yaratıcı drama yöntemi de ilgi çekici ve ilgili alana uygun bir öğretim yöntemidir. Yaratıcı dramanın katkısıyla öğrenciler, laboratuvar ortamlarında becerilerini kullanırlar ve yeteneklerini ortaya çıkarırlar. Yaşadıkları deneyimler hareket becerilerini geliştirir. Çocukların kendilerine olan güvenleri artmış olur. Yapılan aktivite ve etkinlikler sonucunda; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim gözlenir. Böylece birey fen bilimlerinin hedeflediği bütünsel gelişimi de gerçekleştirmiş olur. Fen konularına karşı olumlu tutum geliştiren öğrenci derslerden zevk alır. Öğretmenin, sınıfın ve kendi motivasyonunu yükseltir. Bununla birlikte olumlu ve verimli sınıf ortamı oluşur (Altıntaş, 2012).

2.4.1. Yaratıcı drama etkinlikleri ile fen bilimleri konu örnekleri

Fen bilgisindeki konuların yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesinden örnekler şu şekildedir (Tuncel, 2009; Ünüvar, 2007):

- Tozlaşma: Öğrencilere çiçeğin kısımlarını anlatmak için çocuklar çiçek ve arı olurlar buna uygun kostüm giyip dilerse resimde kullanabilirler. Arı aracılığıyla diğer çiçeğe transfer gerçekleşir ve tozlaşma somut bir şekilde öğrenilir.
- Başkalaşım: İlk önce kelebeğin başkalaşım dönemi evreleri resimler çizilerek tek tek gösterilir. Daha sonra öğrencilere bu resimler takılır. Her bir öğrenci dönemlere göre sıraya girer ve dönemlerde gerçekleşen olaylar hakkında arkadaşlarına bilgi verir.
- Besin Zinciri ve Besin Ağı: Besin zincirinde üretici ve tüketiciler vardır. Öğrencilere üretici ve tüketicilerin rolleri verilir. Daha sonra bir birlerine ipe bağlanırlar. Her biri mini hayvanları ve bitkileri taklit edebilirler. Resimlerle de desteklenerek öğrencilere bitki ve hayvan görselleri takılabilir.
- Kuvvet: Zıt kuvvetlerin etkisini belirlemek için öğrenciler trafikteki araba olurlar ve kaza anını canlandırarak kuvvetin etkilerini belirlemiş olunur. Kuvvetin yön ve şekil değiştirici etkisi öğrencilerin canlandırmasıyla öğretilebilir.
- Sindirim Sistemi: Öğrenciler sindirim sistemindeki her bir organ olarak görev alırlar. Yiyeceğe her bölümde neler olduğu gösterirler.
- Seri ve Paralel Elektrik Devreleri: Öğrenciler el ele tutuşarak seri ve paralel devredeki elemanların olması gerektiği duruma göre konum alırlar. Seri ve paralel devrede ampul parlaklığının kuvvetini belirlemek için ampul görevindeki öğrenci o derece bağırır.
- Hücrenin Seçici Geçirgen Özelliği: Hücreyi oluşturmak için gönüllü 10 öğrenci alınır. Zardaki açıklıklarda olduğu gibi öğrenciler arasında belli mesafeler vardır. Büyük molekül ve küçük molekülü temsil etmek amacıyla 2 öğrenci daha alınır. Hücre zarının seçici geçirgen özelliğini göstermek amacıyla ilk olarak küçük molekül açıklıktan rahatça geçer daha sonra büyük moleküller açıklıktan geçemez. Böylece hücrenin seçici geçirgen özelliği verilmiş olur.
- Değişmez Dokuların Çeşitleri ve Görevleri: Bu etkinlik için öncelikle geniş bir ortam gerekmektedir. Okul bahçesi bu ortama uygundur. Bütün sınıfın etkinliğe katılabilme imkânı vardır. Çalışmaya başlamadan öğrenciler doku ve doku çeşitleri hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar. Sıra ile dokulara öğrenci seçilir. Öğrenciler el ele tutuşarak iç içe geçmiş ayrı 5 halka olurlar. Sırayla halkalar dıştan içe; koruyucu doku, temel doku,

destek doku, soymuk boru ve odun boru görevini alırlar. Öğrenciler daha sonra çöktürülürler. Sırayla doku isimleri söylendikçe o halka havaya kalkar öğrenciler doku isimlerini söylerler. Böylece kalıcı öğrenme gerçekleşir.

- Buz, Su ve Su Buharı: Sınıfta uzun bir ip yardımıyla büyük bir kare alan oluşturulur. Karenin bir kenarı açık kalır ve açık kenar kavanozu temsil eder. Çocuklar buzun buhar olana kadar geçen sürecini canlandırırlar. Burada katı halde olan tanecikler arasındaki boşluğun az olduğu öğretilir. Buz halinde olan çocuklar buna dikkat eder. Daha sonra buz sıvıya dönüştüğünde öğrenciler arasındaki boşluk artar. Isının artmasıyla tanecik hızları artar ve bunu da öğrenciler beden hareketleriyle gösterirler.
- Protein Sentezi: DNA şeklini temsil eden bir şekil çizilir. Şekildeki her birime öğrenci yerleştirilir. Bu öğrencilere YEŞİL harfleri yazılı küçük kartlar verilir. RNA rolünü alan öğrenciye DNA da şifrelenmiş olan harfler sondan başlayarak sırayla verilir. Ribozom organelini oynayan öğrenci beklemekteyken, RNA rolündeki öğrenci DNA' dan aldığı şifreyi por adlı delikçikten geçirerek arkadaşına iletir. Şifreyi düzelteren ribozom görevindeki öğrenci şifreyi düzelterek okur. Sınıfa şifrede ne denildiği sorulur ve YEŞİL yanıtı alınır. Protein sentezi de bu şekilde oluşmuştur. Hücre göz hücresiye gözün yeşil olduğu ve hücrede proteini sentezleyen organelin ribozom olduğu öğretilir. Hücreyi yönetenin de DNA olduğu bilgisi yaratıcı drama yoluyla öğretilmiş olur.

Yukarıda gösterilen örnekler fen dersinde öğretmen ve öğrencilere yol gösterebilir. Bu etkinliklerden yola çıkarak diğer konulara uyarlama yapılabilir. Öğrenci ve öğretmenlerin hayal gücü, ortaya çıkacak ürünlerde etkili olacaktır.

2.5. Fen Bilimleri ve Yaratıcı Drama İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.5.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar

Öztürk ve Selvi (2000), yaratıcı drama yöntemiyle fen öğretimine yönelik yaptığı çalışmasını 5.sınıf öğrencileriyle gerçekleştirmiştir. Araştırma, yaratıcı drama yönteminin fen öğretiminde etkili olup olmadığını incelemeye yönelik yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı drama yönteminin öğretime çeşitlilik getirdiği ve ezberci öğrenmeye karşı kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Yalım (2003), İlköğretim 4.sınıf fen bilgisi dersinin yaratıcı drama ile öğretiminin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu araştırma, yaratıcı dramının fen bilimlerine uygulanmasıyla oluşan etkiyi ortaya çıkarmak ve bu yöntemi öğretime

uyarlamak isteyen öğreticilere yol göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan verilere dayanarak; yaratıcı dramanın öğrenci akademik başarısını olumlu etkilediği yargısına varılmıştır.

Yılmaz (2006), Denizli İlinde 7. sınıfta okuyan 45 öğrenci ile yapılan bu çalışmayı, yaratıcı drama ile fen öğretiminin öğrencilerin fen bilgisi dersine karşı tutumlarını ne yönde etkilediğini belirlemek amacıyla yapmıştır. Elde edilen bulgular; yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik tutumunu pozitif yönde etkilediğini göstermiştir.

Üstündağ ve Özdemir (2007), fen ve teknoloji dersinde yer alan bilim insanlarının çalışmaları ve biyografileri ile ilgili konular, yaratıcı drama yöntemi kullanılarak ele alınmıştır. Konuya yönelik olarak 15 saatlik bir eğitim programı tasarlanarak, yaratıcı drama yönteminin işlevi ortaya çıkarılmak istenilmiştir. Veriler sonucunda, bilim insanlarının çalışmaları ve biyografilerinin öğrenciler tarafından net bir şekilde anlaşıldığı, yöntemle konuların içselleştirildiği görölmüştür.

Ünüvar (2007), 6.sınıf fen bilgisi dersindeki Canlının İç Yapısına Yolculuk ünitesi öğretiminde, yaratıcı dramadan yararlanmıştır. Çalışmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin öğrenci öğrenmelerine olan etkisini araştırmaktır. Ünite öğretimi sırasında mevcut programa yönelik etkinlerin kullanıldığı kontrol grubu ile yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubunun erişi puanları arasındaki anlamlı fark; yaratıcı dramanın eğitimde kullanılması gerektiğini göstermektedir.

Teker (2009), yapmış olduğu araştırmada, fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının ilköğretim öğrencilerinin fene yönelik görüşlerine ve evre ile ilgili problem durumlarına etkisi adlı çalışmada bulunmuştur. Burada amaç, yaratıcı drama kullanımını hakkında öğrenci görüşleri belirlemek ve öğrencilerin yaratıcı drama ile çevreye duyarlılıklarını incelemektir. İncelemeler sonucunda, öğrencilerin çevreye olan duyarlılıklarının pozitif yönde etkilendiği ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacının önerisi ise yaratıcı drama yönteminin, fen ve teknoloji derslerinde kullanılmasına yönelik olmuştur.

Tuncel (2009), 6.sınıf fen ve teknoloji dersindeki Maddenin Tanecikli Yapısı ünitesinin, yaratıcı drama yoluyla öğretilmesinin öğrenci başarısına olan etkisini araştırmıştır. 6.sınıflarda toplamda 92 öğrenci ile yürütölen bu çalışma, yedi haftada gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, veri toplamak için başarı testi ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen

veriler sonucunda, öğrencilerin yaratıcı drama yöntemiyle birlikte eğlenerek öğrendikleri ve akademik başarılarının olumlu yönde etkilendiği görülmüştür.

Kahyaoğlu, Yavuzer ve Aydede (2010), fen bilgisi dersinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi isimli çalışmasını gerçekleştirmiştir. 5.sınıflarda gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, yaratıcı drama yöntemi yoluyla Isı ve Isının Maddedeki Yolculuğu ünitesinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin etkisini incelemektir. Çalışma sonucunda, yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemle göre etkili olduğu belirlenmiştir.

Can-Yaşar ve Aral (2011), tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada 1990-2010 yılları arasında Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü tezleri incelemiştir. Araştırmada 7 doktora tezi ve 33 yüksek lisans tezi olmak üzere toplamda 40 tez kullanılmıştır. İlk zamanlarda üretilen yüksek lisans tezleri okul öncesinde drama kullanımını üzerineyken, daha sonralarda üretilen yüksek lisans tezlerinin fen eğitimi, matematik eğitimi, beslenme, müzik, dil ve iletişim becerileri ve bazı beceriler üzerine olduğuna ulaşılmıştır. İncelenen doktora tezleri ise yaratıcılık, işlem becerisi, dil gelişimi, sosyal gelişim ve matematik yeteneği üzerine olduğu bulunmuştur.

Açıl (2012), 4.sınıf 20 ilköğretim öğrencisiyle deneysel yöntemle yapılan bu çalışmada, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin bilimsel yaratıcılığına olan etkisini araştırmıştır. Veri toplama aracı olarak öğrencilere araştırmanın başında ve sonunda bilimsel yaratıcılık ölçeği ile akademik başarı testi uygulanmıştır. Öğretim sırasında eğlenme-öğrenme dengesi sağlandığında öğrencilerin bilimsel yaratıcılığının geliştiği ortaya çıkmıştır.

Durusoy (2012), 6. sınıf "Kuvvet ve Hareket" ünitesinde basamaklı öğretim yönteminin ve yaratıcı drama yönteminin öğrenci erişimine ve kalıcılığa etkisi belirlenmiştir. Araştırma Ankara ilçesinde bir ilköğretim okulunda 6.sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. 44 öğrenci ile yürütülen bu çalışmada; anlamlı ve kalıcı öğrenmede her iki yöntemin de kullanılabileceği, her iki yöntemle de akademik başarının pozitif yönde etkilendiği görülmüştür.

Akın-Sabuncu (2014), Türkiye’de hizmet öncesi öğretmen eğitiminde ve okullarda gerçekleştirilen drama çalışmalarının incelenmesine yönelik bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmayla birlikte dramanın; fen ve teknoloji, matematik, sosyal bilgiler ve dil bilimleri dersi üzerindeki etkisi incelenmek istenmiştir. Ayrıca, çalışmaların metodolojisi ve sonuçlarına yönelik incelemelerde de bulunulmuştur. İncelenilen 42 çalışmanın, çoğunlukla nitel

yöntemde yapıldığı ve dramanın uygulandığı derslerde tutum, görüş ve akademik başarının olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Demirağ (2014), ilköğretim fen ve teknoloji dersi kapsamında yaratıcı drama etkinliklerinin geliştirilmesi ve etkilerinin incelenmesi isimli çalışma yapmıştır. Fen başarı testi, fen tutum ölçeği ve fen motivasyon ölçeği uygulanmıştır. Veri toplama araçlarından alınan veriler doğrultusunda yaratıcı dramanın; öğrencilerin bilgi düzeylerini, fen tutum ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Toraman ve Ulubey (2015), yaratıcı drama yönteminin akademik başarı üzerine etkisine yönelik yapmış olduğu bir meta-analiz çalışmasında 23 makale, 37 yüksek lisans tezi ve 5 doktora tezi olmak üzere toplamda 65 çalışmayla araştırmasını yapmıştır. Araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisini ve bulgulara yönelik sonuçları analiz etmektir. Çalışma sonucunda; yaratıcı dramanın akademik başarı üzerinde pozitif yönde bir etkisinin olduğu, akademik kademeler ve yayın türlerinden kaynaklanan farklılaşmanın akademik başarının farklılaşmasını etkilemediği gözlemlenmiştir.

Akdemir ve Karakuş (2016), bir meta-analiz çalışması yapmışlardır. Çalışmalarında, yaratıcı dramanın öğrenci akademik başarısına etkisini incelemişlerdir. Araştırmada, 39 karşılaştırma ve 27 tez incelemesinde bulunmuşlardır. Elde edilen veriler, yaratıcı dramanın akademik başarıyı pozitif yönde etkilediği ve başarının eğitim kademesi ile ders türüne göre farklılık gösterdiğini göstermektedir.

Toraman ve Ulubey (2016), yaratıcı dramanın derse yönelik tutumlara etkisi üzerine bir meta-analiz çalışması yapmıştır. Yapılan çalışmada yaratıcı dramanın derslere yönelik etkisini içeren deneysel çalışmalar tercih edilmiştir. Araştırmada bu kriter doğrultusunda, 12 makale, 16 yüksek lisans, 2 doktora tezi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; araştırmalardaki katılımcıların derse yönelik görüşleri, deneysel süreç, katılımcıların eğitim düzeyleri gibi değişkenler açısından farklılık gösterirken diğer değişkenler açısından farklılık göstermediği ortaya konmuştur.

Özbey (2017), Türkiye'de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: Bir meta analiz çalışması isimli araştırmasında, Türkiye'de drama ile ilgili yapılan çalışmaların motivasyon, tutum, beceri, akademik başarı ve bilginin kalıcılığı gibi farklı değişkenler açısından etkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, 2006-2016 yılları arasında yapılan Türkçe ve İngilizce olarak yazılmış YÖK Ulusal Tez Merkezinde

yayımlanmış 61 çalışma ve 111 karşılaştırma oluşturmuştur. Verilerin analizinde bir meta-analiz yazılımı olan CMA V3.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Yapılan çözümlenmeler sonucunda, yaratıcı dramının motivasyon, tutum, beceri, akademik başarı ve bilginin kalıcılığı gibi değişkenler üzerinde pozitif ve güçlü bir etkisinin olduğu ortaya konulmuştur.

Tezel ve Sarıkahya (2017), fen öğretiminde yaratıcı drama konusunda Türkiye’de yapılan çalışmaların derlemesini yapmıştır. Çalışmada 22 akademik makaleden yararlanılmıştır. Ulaşılan makaleler; amaç, yöntem, katılımcılar ve sonuçları bakımından analiz edilmiştir. Analiz sonucunda; çalışmaların amacının benzerlik gösterdiği, genellikle deneysel yöntem kullanıldığı, katılımcıların öğrenci-öğretmen ve öğretmen adaylarından oluştuğu, dramaya yönelik olumlu tutumların geliştiği sonucuna varılmıştır. Yapılan çalışmanın bulguları doğrultusunda; yaratıcı dramının eğitimde kullanılması gerektiği, öğretmen ve öğretmen adaylarına yaratıcı drama yöntemi ile ilgili bir eğitim verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Dadük (2018), 8.sınıf fen bilimleri dersi "Maddenin Halleri ve Isı" ünitesinin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi konusunda araştırmada bulunmuştur. Kilis ili orta okulunda 20 öğrenciden veriler toplanmıştır. Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin fen bilimleri bilimsel süreç becerilerine olan etkisine bakıldığında, anlamlı sayılabilecek derecede etkilediğine ulaşılmıştır.

Namdar, Bülbül, ve Çankal (2018), Yaratıcı drama ile Canlılar Dünyasına Yolculuk isimli bir araştırma yapmıştır. Yaratıcı drama ile işlenen fen dersinin; öğrenci görüşüne, başarısına ve fen bilimlerine yönelik ilgisine etkisi araştırılmak istenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi kullanıldığında ders işlerken keyif aldığı, hem eğlenip hem öğrendikleri, fen bilimleri dersine karşı ilgilerinin arttığı görülmüş ve sonuç olarak yaratıcı drama yönteminin fen bilimleri dersinde kullanılması gerektiği sunulmuştur.

Tarhan (2018), yapmış olduğu çalışmasında, yaratıcı drama uygulamalarının fen öğretmen adaylarının kavramsal anlama becerilerine olan etkisini belirlemek istemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 23 Hacettepe Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı üçüncü ve dördüncü sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Betimsel analiz ve içerik analiz tekniği kullanılarak çözümlenen araştırma verilerinden, öğretmen adaylarının kavramsal anlama becerilerinin arttığı sonucu elde edilmiştir.

Bahadırhan (2019), 1997-2019 yılları arasında Türkiye’de yapılan ortaokul ve liseler de uygulanan drama yönteminin etkililiğini farklı değişkenler açısından meta-analiz yöntemiyle incelemiştir. Araştırmada, Türkçe ve İngilizce yazılmış, YÖK Ulusal Tez Merkezinde yayımlanmış 49 yüksek lisans tezi ile 6 doktora tezi araştırmada incelenmek üzere ele alınmıştır. Verilerin analizinde, meta-analiz yöntemine uygun olan bir program kullanılmış ve toplanan veriler analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; sosyal bilimler, Türkçe, matematik, İngilizce ve fen bilimleri dersinde drama yönteminin çoğunlukta kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca uygulamalar sonrasında ilgili derslere yönelik tutum, motivasyon akademik başarının olumlu olduğu görülmüştür.

Calp ve Seçgin (2019), Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılmış tezlere yönelik betimsel bir analiz isimli çalışmayı yapmıştır. Araştırmada YÖK Ulusal Tez Merkezinden ulaşılan 151 tez araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın amacı, ilgili tezlerin yayınlandığı yıl, tezin türü, tezin yöntemi, veri toplama araçları, katılımcılar, yaratıcı drama ile ilgili dersler ve yaratıcı drama ile ilgili değişkenleri incelemektir. Araştırma sonucunda en fazla yüksek lisans tezinin oluşturulduğu, 2004 yılıyla birlikte artışın olduğu, daha çok nicel yöntemler kullanıldığı, veri toplama tekniği olarak ölçeklerden yararlandığı, akademik başarı-tutum gibi değişkenlerle ilişkilendirildiği, en çok fen bilimleri alanında yaratıcı drama yönteminin uygulandığı ortaya çıkarılmıştır.

Samsa (2020), geçmişten günümüze Türkiye’de yapılan yaratıcı drama ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimlerinin ne yönde olduğunu ortaya çıkarmak istemiştir. Amaç doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezinden izinli 205 lisansüstü tez incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, bu alana yönelik en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığı, en fazla yüksek lisans tezinin olduğu, en çok nicel yöntemler kullanıldığı, yapılan çalışmaların ağırlıkta Ankara Üniversitesi’nde yazıldığı, tez yazım dilinin ise Türkçe olduğuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler çerçevesinde öneriler de bulunulmuştur.

Süküt (2020), 27 ilkokul 4.sınıf öğrencileriyle yapılan bir eylem araştırmasında, Besinlerimiz ünitesi yaratıcı drama ve yapılandırılmış argümantasyona dayalı olarak işlenmiştir. Çalışmadaki amaç, öğrencilerin bu yöntemlerle birlikte derse yönelik görüş ve argümanlarını ortaya çıkarmaktır. Sonuç olarak, yaratıcı dramının öğrencilerin fen argümantasyon becerilerini geliştirdiği görülmüştür.

Şimşek ve Karataş (2020), araştırmalarında meta-analiz yöntemi kullanarak, 1990-2015 yılları arasında yapılmış olan fen öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının başarı üzerine etkisi ile ilgili çalışmaları incelemiştir. Araştırmada 16 tez kullanılmıştır. Elde edilen veriler çerçevesinde, ilköğretim fen öğretiminde yaratıcı drama kullanımının öğrenci başarısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Taş (2020), 8.sınıf “Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilinci” ünitesi yaratıcı drama etkinlikleriyle verilmiştir. Toplamda 63 öğrencinin katıldığı çalışmada yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya ve fen bilimleri dersine yönelik tutumlara etkisi ele alınmak istenmiştir. Verilerin çözümlenmesiyle birlikte, mevcut öğretim programı etkinliklerine göre yaratıcı dramanın öğrenci akademik başarısını olumlu etkilediği, derse yönelik ilgi ve tutumlarında artış olduğu görülmüştür.

Kılıç ve Erdoğan (2021), Türkiye’de yapılan 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama ile ilköğrencileri ile yapılan çalışmaların yönelimlerinin incelenmesi için yapılan çalışmada, araştırmaya dahil edilen makaleler; bazı faktörler açısından incelenmiştir. Araştırmada, en çok 4.sınıflarla çalışıldığı, nicel araştırma yöntemlerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı, veri toplama aracı olarak nicel araştırmalarda ölçeklerden, nitel araştırmalarda ise görüşme formlarından yararlanıldığı görülmüştür. Veri analiz tekniği olarak t testlerinden ve içerik analizi tekniğinin kullanıldığı, yaratıcı dramanın tutum, görüş, başarı ve bilginin kalıcılığa etkisi gibi değişkenlerle daha fazla ilişkilendirildiği görülmüştür. Araştırmalar sonucundaki öneriler ise daha çok araştırmacılara ve uygulayıcılara yöneliktir.

Kurnaz (2021), nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak yapılan bu çalışmada, ilköğretimde yaratıcı drama yöntemi ele alınarak yapılan lisansüstü araştırmaları incelemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 75 lisansüstü test kullanılmıştır. Araştırma içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin sonucunda, en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığı, en çok yüksek lisans düzeyinde üretildiği, nicel çalışma yönteminin daha fazla kullanıldığı, bağımsız gruplar t-testi en çok kullanılan analiz tekniği olduğu, 4.sınıflar en çok uygulamanın yapıldığı çalışma grubu olduğu, veri toplama aracı olarak en çok test kullanıldığı ve en fazla başarı ile beceri temalarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin, Girgin, ve Özgeçen (2021), betimsel tarama modeli ve içerik analizine yönelik olarak yapılan çalışmalarında, Türkiye’de ilköğretimde drama alanında yapılan araştırmaların

farklı faktörlere göre incelemesini yapmışlardır. Araştırmada, 40 tez ve 43 makalenin incelemesi yapılmıştır. Sonuç olarak, 2016-2020 yılları arasında en çok çalışmanın üretildiği, hayat bilgisi dersinde kullanımının çok olduğu ve bazı beceriler üzerinde çalışma temalarının olduğuna ulaşmışlardır. Bulgular sonucunda, araştırmacılara dramanın farklı disiplinlerde kullanılması gerektiği önerilmiştir.

Gündüz (2022), Türkiye’de 2015-2019 yılları arasında eğitimde drama yönteminin kullanıldığı lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklemini YÖK Ulusal Tez Merkezinde Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmış 252 lisansüstü tez oluşturmuştur. Araştırma sonucunda; en fazla yüksek lisans tezi yapıldığı, en çok lisans, ortaokul ve ilkokul öğrencileri ile çalışıldığı, en çok ölçek ve görüşme veri toplama araçlarının kullanıldığı, nicel çalışmaların ağırlıkta olduğu, Türkçe dilde daha fazla yazıldığı, en çok kullanılan drama tekniği olarak doğaçlama ve rol oynama olduğu, en çok drama uygulamalarının beceri, başarı, tutum ve kalıcılığa etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022), yapmış oldukları çalışmalarını, Türkiye’de okul öncesi alanında yaratı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin incelemesi amacıyla yapmışlardır. Araştırma verileri, 2016-2020 yıllarında yapılmış 31 adet lisansüstü tez üzerinden elde edilmiştir. İncelenen lisansüstü tezlerin en çok 2019 yılında gerçekleştiği, en fazla yüksek lisans türünde yapıldığı, 2016-2020 yılları arasında en çok çocuk örnekleminde yapıldığı sonucuna ulaşmışlardır.

2.5.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Arieli (2007), yaratıcı dramanın bilim öğretimine entegrasyonu isimli çalışmasını 6. sınıf öğrencileriyle birlikte gerçekleştirmiştir. Bu çalışma, yaratıcı drama yönteminin fen öğretimine dâhil edilmesinin öğrencinin bilimsel anlayışını gerçekleştirmek için nasıl bir öğretim stratejisi olduğunu kavramak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin yaratıcı drama yöntemiyle öğrendikleri derslerden zevk aldığı, bilgiyi somutlandığı ve bilimsel bilgi anlayışlarını geliştirdiği saptanmıştır. Yaratıcı drama yönteminin öğretim için iyi bir yaklaşım olduğu gözlemlenmiştir.

Dorion (2009), ortaöğretim fen derslerinde kullanılan drama etkinliklerinin özelliklerini çoklu vaka incelemesi olarak araştırmıştır. Çalışmada, 12-16 yaş öğrencilere fen eğitimi veren beş öğretmenin kendi drama etkinliklerine odaklanılmıştır. Elde edilen bulgular,

drama etkinliklerinin literatürde henüz ele alınmamış konuları anlaşılır bir şekilde aktardığı ve soyut kavramları somutlaştırdığına yöneliktir.

Hendrix (2011), fen bilimleri zenginleştirme programında kavramsal öğrenmeyi sağlamak için yaratıcı drama yönteminin kullanılması ile ilgili çalışmasında, yaratıcı drama yönteminin kullanımının ilkökul öğrencilerinin fizik ve güneş enerjisi anlayışını nasıl geliştirdiğini ve öğrencilerin bilime yönelik tutumunu iyileştirip iyileştirmeyeceğini incelemek amacıyla yapmıştır. Araştırmacı, fen bilimleri öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasıyla öğrencilerin fen içeriğini anladığını ve anlatım yöntemi kullanılarak yapılan fen öğretimine göre daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Braund, Ekron, ve Moodley (2013), 6. ve 7. sınıf fen derslerinde drama yöntemi kullanarak derslerini işleyen dört öğretmen adayının çalışmalarının analiz etmek amacıyla bu çalışmayı yapmışlardır. Öğretmen adaylarının her biri aynı bilim kavramlarını, benzer seviyedeki öğrenci gruplarına uygulamışlardır. Uygulama sonucunda öğrencilerin bilim kavramlarını öğrenmede başarısız oldukları sonucuna varılmıştır. Bunun nedenin ise; öğretmen adaylarının uygulama öncesi drama ile ilgili herhangi bir pedagojik bir eğitim almamaları ve öğrencilere uygulama esnasında özerklik sağlamamalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde, öğretmen adaylarına hizmet içi eğitim programlarında drama ve drama ile ilgili pedagojik bilgilerin verilmesi önerilmektedir.

Braund, Ekron, Moodley, ve Ahmed (2015), dramayı fen öğretiminde önemli bir araç olarak gördükleri için fen bilimleri alanında eğitim alan altı öğretmen adayıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın amacı, fen bilimlerinde olan öğretmen adaylarının pedagojik bilgilerinin ne ölçüde olduğu ve derslerde pedagojik geçişi ne derece uyguladıklarını belirlemektir. Öğretmen adayları, 7.sınıflarda fen bilimleri dersi alan öğrencilerle rol oynama tekniğini kullanarak fen kavramı öğretimi yapmışlardır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının drama ve pedagojik bilgi açısından yetersiz oldukları yönündedir. Araştırmacılar bulgular sonucunda, fen bilgisi öğretmenlerinin fen öğretiminde dramayı daha iyi kullanmaları için başlangıç eğitimi için gerekli koşulların sağlanmasını önermektedir.

Abed (2016), bu çalışmayı drama temelli fen öğretiminin öğrencilerin fen bilimlerine yönelik tutumlarına ve bilimsel kavramları anlamalarına olan etkisini incelemek için

yapmıştır. Çalışma grubu olarak 7.sınıf olan 87 öğrenci seçilmiştir. 46'sı deney grubu, 41'i kontrol grubu olan bu çalışmada ön-son test Bilimsel Kavramlar Testi ve Fen Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmada deney grubunun lehine sonuçlara ulaşılmıştır. Fen öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılabilceği tavsiye edilmektedir.

Danckwardt-Lillieström, Andrée, ve Enghag (2018), lise öğrencileriyle yapmış oldukları araştırmada, öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi kullanarak moleküller arası bağları anlamalarını amaçlamışlardır. Öğrenciler kendi bedenleriyle yapmış oldukları bağlar ile moleküller arası bağ oluşumunu daha somut ve açık bir şekilde anlamışlardır.

Najami, Hugerat, Khalil, ve Hofstein (2019), drama yoluyla fen öğretiminin etkililiği isimli çalışmalarında, ışık ve fotosentez konularını drama ve dramasız öğretim şeklinde uygulamışlardır. Araştırmanın amacı, drama yöntemin öğrenci başarısına etkisini belirlemektir. Çalışmaya 10. sınıflardan kız ve erkek, 180 öğrenci katılmıştır. Drama yoluyla öğretim gerçekleşmeden önce katılımcılara ön test uygulanmış, daha sonra fen kavramları drama yoluyla ve geleneksel öğretim yoluyla işlenmiştir. Uygulama bittikten sonra katılımcılara son test yapılmıştır. Bulgular sonucunda, dramanın hem öğrenci akademik başarısını hem de ilgilerini olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Walan ve Enochsson (2019), küçük çocuklara fen öğretirken hikaye anlatımı ve dramayı bir arada kullanmanın çocuklar üzerindeki sonuçlarını araştırmışlardır. Araştırmaya 4-8 yaş, 25 çocuk katılmıştır. Çalışmada ilk olarak çocuklara fen konularıyla ilgili görsel kullanılmadan hikaye dinlettirilmiş, daha sonra aynı konular drama yoluyla işlenmiştir. Uygulama sonrası çocuklarla ayrı ayrı görüşülmüş ve çocukların yaptıkları çizimlerden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, fen öğretimi yaparken hikaye anlatımı ve drama yöntemi kullanımının öğrencilerin potansiyellerini olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Chou vd. (2020), Malezya'daki beş liseden alınan, alanı fen bilimleri olan 55 öğrenci ve alanı fen bilimleri olmayan 28 öğrenci ile yapılan çalışmada fen bilimleri öğretimi yapılırken yaratıcı drama yöntemi kullanılmıştır. Uygulamada kullanılan yöntemin alanı fen bilimleri olan ve olmayan öğrencilerin durum ilgisi, kariyer ilgisi ve fen ile ilgili tutumlarına etkisi araştırmak istenmiştir. Uygulanan yöntemle birlikte; her iki grupta da öğrencilerin, fen bilimlerine olan ilgi ve tutumları olumlu derecede etkilenmiştir.

Kolovou ve Kim (2020), çalışmalarında drama yoluyla bilim öğretimini örneklendirmek için drama temelli öğretim ve sorgulamaya dayalı öğrenmeyi birleştirmişlerdir. Çalışmadaki amaç, birleştirilen bu iki yöntemin biyolojik bir ünite de öğrenci başarısı üzerine ve motivasyonuna olan etkisini belirlemektir. Araştırma da karma yöntem kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, bütünleştirilerek öğretim yapılan bu iki yöntemde, öğrenci başarısının arttığı ve öğrencilerin iç motivasyonunun olumlu yönde etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Stagg (2020), ilköğretimde fen eğitiminde yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yaptığı bu çalışmayı, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin biyolojik sınıflandırma ile bitkileri anlama potansiyelleri ve tutumları üzerine etkisini incelemek için yapmıştır. Araştırmaya dört farklı ilkokuldan 10-11 yaşlarında 108 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin fen bilimleri kavramlarına karşı olumlu tutum geliştirdikleri ve anlama düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Walan (2020), bu çalışmasında dramanın fen bilgisi öğretmenliği eğitim programına entegre edilmesinde öğretmen adaylarının görüşlerini belirtmek istemiştir. Çalışmaya ortaokulda fen bilimleri alanında öğretmen olmak için öğrenimlerinin ilk yılında olan 10 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarının hücre ve hücre süreçlerindeki kavramsal anlayışı gelecekte drama yoluyla nasıl aktardıklarını belirlemek için, öğrenci kayıtları ve video kayıtları toplanmıştır. Veriler toplanıp rapor haline getirilmiş ve öğretmen adaylarının dramayı fen eğitimde daha önce hiç kullanmamalarına rağmen dramanın fen eğitiminde kullanılmasına olumlu baktıkları görülmüştür. Bazı öğretmen adayları ise, dramanın hücre sürecini anlamada olumlu etkilerinin olduğunu savunmuşlardır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimlerinde yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi için yapılmıştır. Bundan dolayı araştırmada, araştırmanın hedef ve doğası gereği nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma; doküman analizi, görüşme ve gözlem gibi çeşitli veri toplama tekniklerinden yararlanan, elde edilen verilerdeki algıların, tutumların, davranışların ve durumların doğal ortamında tarafsız, gerçekçi ve bütünsel bir şekilde ortaya koymaya çalışan nitel bir süreci içine alan araştırma modelidir. Uygulayıcı elde ettiği verilerle birlikte daha önceden ortaya konmayan bazı sonuçları kendi arasında anlamlandırarak bir modelleme ya da kuram oluşturma çalışması yapar. Bu çalışmayı yaparken, esnek ve tümevarıma dayalı bir yol izler (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Doküman analizi tekniği, yapılan araştırmanın konusuna ve problemine yönelik olan yazılı veya görsel malzemelerin bir araştırmacı tarafından incelenmesidir. Bu tür araştırmalarda dikkat edilecek diğer bir nokta araştırmacının neyi, niçin, neden, nerede ve nasıl arayacağını bilmesidir (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Bu araştırma yapılırken de incelemesi yapılan tezlerin konularının, içerikle ve amaca uygun olmasına özenle dikkat edilmiştir. Doküman incelemesinin belirli beş aşaması vardır. Araştırma sırasında bu aşamalar dikkate alınarak ilerlenmiştir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır: Dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanmadır (Forster, 1995).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezinde 2003 ve 2021 yılları arasında “Yaratıcı drama”, “Yaratıcı drama and Fen”, “Fen and Yaratıcı drama”, “Drama and Fen”, “Fen and Drama”, “Drama and Çevre”, “Çevre and Drama” anahtar sözcüklü izinli lisansüstü tezler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, 62 lisansüstü izinli tez oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, dokümanlardan yararlanılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezinde yayımlanmış olan fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan izinli lisansüstü tezler, araştırmadaki veri toplama araçlarını oluşturmuştur. Araştırma da veri toplama süreci ise şu şekilde yürütülmüştür:

Öncelikle, araştırmaya konu olacak problem durumu tespit edilmiştir. Problem durumuna uygun yöntem ve teknikler belirlenerek, konu ile ilgili anahtar sözcükler tanımlanmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi internet tarama sayfası aracılığıyla “Yaratıcı drama” anahtar sözcüklü izinli 301 lisansüstü teze, “Yaratıcı drama and Fen” anahtar sözcüklü 21 izinli lisansüstü teze, “Fen and Yaratıcı drama” anahtar sözcüklü 28 izinli lisansüstü teze, “Drama and Fen” anahtar sözcüklü izinli 51 lisansüstü teze, “Fen and Drama” anahtar sözcüklü izinli 59 lisansüstü teze, “Drama and Çevre” anahtar sözcüklü izinli 19 lisansüstü teze, “Çevre and Drama” anahtar sözcüklü izinli 25 lisansüstü teze ulaşılmıştır ancak bunlardan 2003-2021 yıllarında yapılanlar, problemin konusuna ve dahil etme kriterlerine uygun olanlar seçilmiştir. Daha sonra, birbiriyle aynı olan tezler kontrol edilerek, bir tezin tek sefer incelenmesi sağlanmıştır. İncelenen tez sayısı 62 olarak belirlenip, veriler bu dokümanlar üzerinden elde edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Doküman analizi tekniğine uygun olarak, verilerin çözümlenme aşamasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde temel amaç; ulaşılan bulguları, daha önceden belirlenen temalara göre düzenlemiş, yorumlanmış ve özetlemiş bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Elde edilen veriler, sistematik ve net bir şekilde betimlenir. Bu betimlemeler; açıklanır, yorumlanır, neden-sonuç ilişkisi ile incelenir ve sonuçlara ulaştırılır. Veriler şu dört aşamada analiz edilir: Betimsel analiz için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu aşamalara yönelik olarak, verilerin analizi de şu şekilde yapılmıştır:

Veri analizi için ilk olarak, araştırma alt problemlerinden yola çıkılmış ve bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeve doğrultusunda; fen bilimleri eğitimi alanında üniversitede görevli 3 uzman görüşü alınmış ve verilerin; lisansüstü tezlerin yapıldığı yıl, lisansüstü düzey, üniversiteler, araştırma yöntemi, örneklem büyüklüğü, çalışma grubu, veri toplama aracı, fen bilimleri konu alanları, araştırmacı cinsiyeti ve yaratıcı drama yöntemiyle birlikte tez başlıklarında ifade edilen ve edilmeyen diğer model, strateji, yöntem ve teknik gibi alt

problem konu başlıkları içinde düzenleneceği 3 uzman tarafından belirlenmiştir. Alt problem konu başlıklarının güvenilirliğini sağlamak için 3 uzmanın hem fikir olması esas alınmıştır. Daha sonra önceden oluşturulan çerçeve doğrultusunda veriler okunmuş ve konu başlıklarının altında düzenlenmiştir. Konu başlıklarının kaç kez tekrarlandığı n (çalışma sayısı) olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tanımlanmış, kolay ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra bulgular arasında neden- sonuç ilişkisi kurulmuş ve araştırmacı yorumuyla sonuçlandırılmıştır.

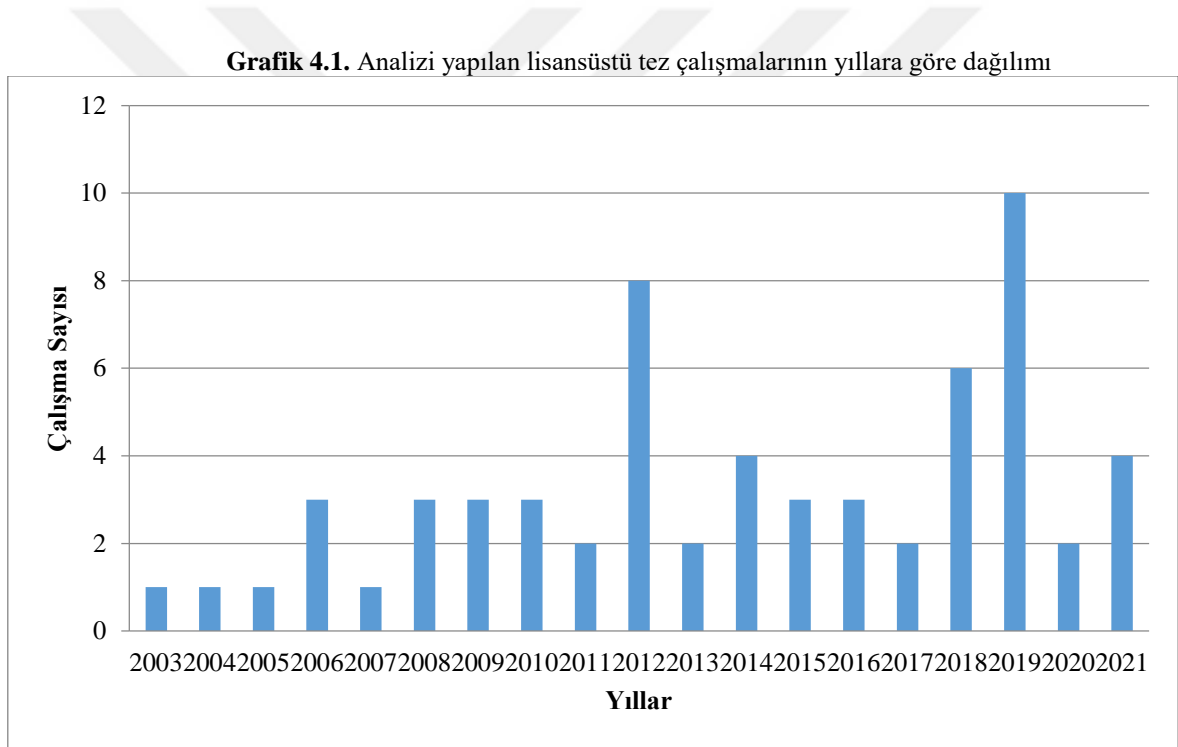
BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ait verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

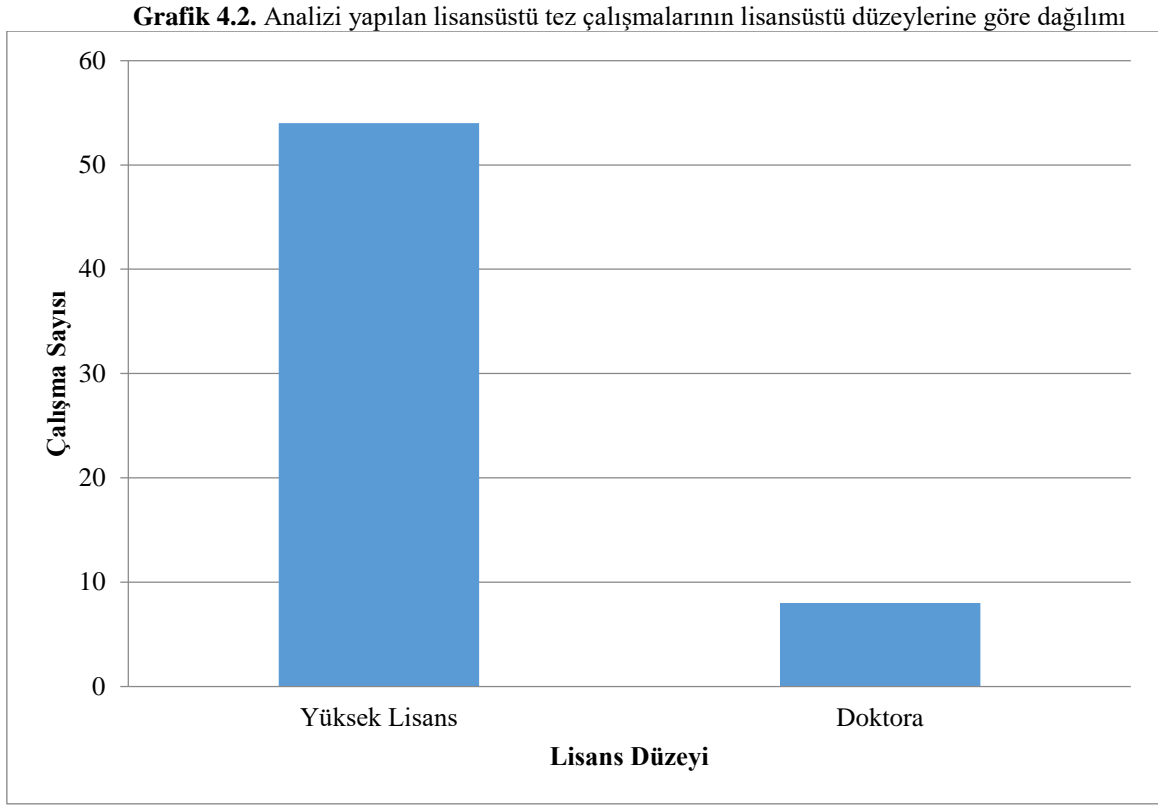
Araştırmanın birinci alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 4.1’de görüldüğü üzere; 2003 yılında (n=1), 2004 yılında (n=1), 2005 yılında (n=1), 2006 yılında (n=3), 2007 yılında (n=1), 2008 yılında (n=3), 2009 yılında (n=3), 2010 yılında (n=3), 2011 yılında (n=2), 2012 yılında (n=8), 2013 yılında (n=2), 2014 yılında (n=4), 2015 yılında (n=3), 2016 yılında (n=3), 2017 yılında (n=2), 2018 yılında (n=6), 2019 yılında (n=10), 2020 yılında (n=2), 2021 yılında (n=4) çalışma olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında; en az çalışma yapılan yıl 2003, 2004, 2005 ve 2007 yıllarında, en fazla çalışma yapılan yıl ise 2019 yılı olarak görülmektedir.

4.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Çalışmaların lisansüstü düzeylerine göre dağılımı Grafik 4.2’de görüldüğü üzere; yüksek lisans tezlerinin sayısı (n=54), doktora tezlerinin sayısı (n=8) olarak belirlenmiştir. Araştırmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında; en az çalışmanın doktora alanında, en fazla çalışmanın da yüksek lisans alanında yapıldığı görülmektedir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.1. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Çalışma Sayısı(Frekans)
Anadolu Üniversitesi	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	1
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2
Marmara Üniversitesi	4
Pamukkale Üniversitesi	3
Selçuk Üniversitesi	2
Muğla Üniversitesi	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2
Kafkas Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	7
Sakarya Üniversitesi	1
Celal Bayar Üniversitesi	1
Atatürk Üniversitesi	2
Erciyes Üniversitesi	3
Ege Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	4
Ahi Evran Üniversitesi	1
Niğde Üniversitesi	1
İstanbul Üniversitesi	1
Giresun Üniversitesi	2
Kırıkkale Üniversitesi	1
Balıkesir Üniversitesi	3
Mersin Üniversitesi	1
Bartın Üniversitesi	1
Trakya Üniversitesi	2
Kilis Yedi Aralık Üniversitesi	2
Ankara Üniversitesi	1
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	1
Kastamonu Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	1

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1
Dumlupınar Üniversitesi	1
Amasya Üniversitesi	1
Toplam	62

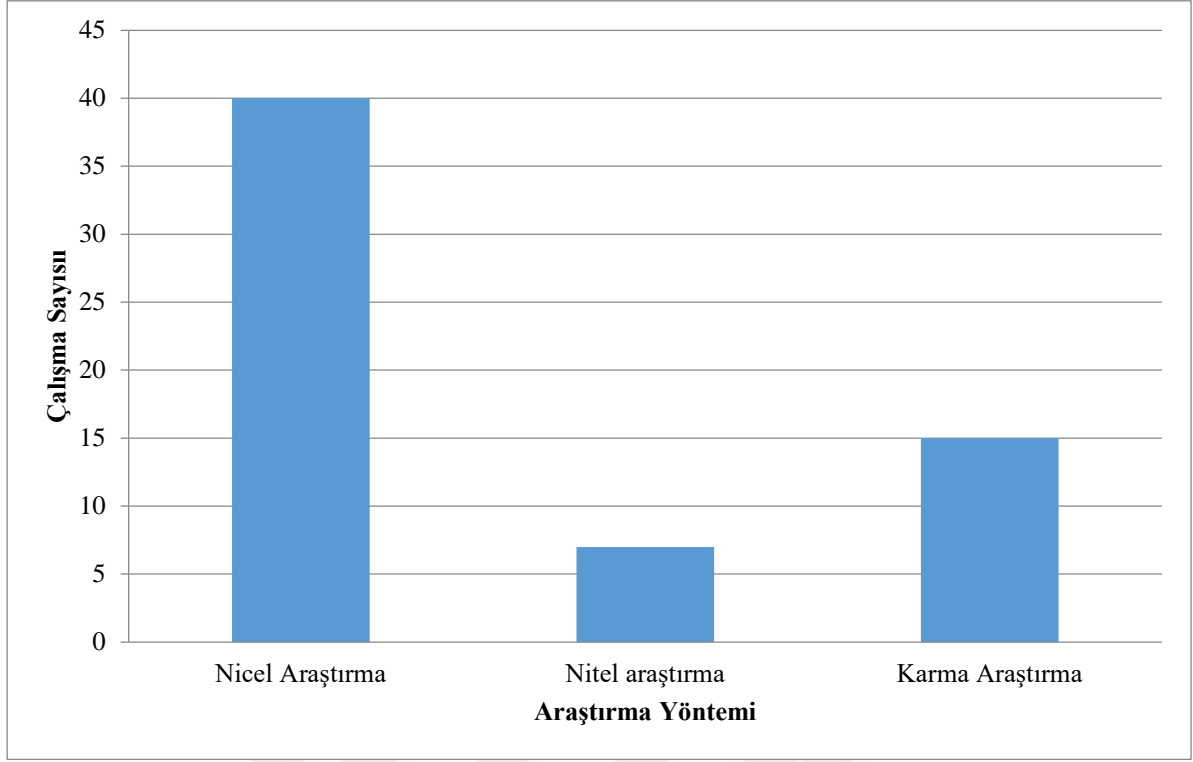
Tablo 4.1.Devamı. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı

Çalışmaların üniversitelere göre dağılımı Tablo 4.1’de görüldüğü üzere; Anadolu Üniversitesi (n=2), Dokuz Eylül Üniversitesi (n=1), Abant İzzet Baysal Üniversitesi (n=2), Karadeniz Teknik Üniversitesi (n=2), Marmara Üniversitesi (n=4), Pamukkale Üniversitesi (n=3), Selçuk Üniversitesi (n=2), Muğla Üniversitesi (n=1), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (n=2), Kafkas Üniversitesi (n=1), Gazi Üniversitesi (n=7), Sakarya Üniversitesi (n=1), Celal Bayar Üniversitesi (n=1), Atatürk Üniversitesi (n=2), Erciyes Üniversitesi (n=3), Ege Üniversitesi (n=1), Hacettepe Üniversitesi (n=4), Ahi Evran Üniversitesi (n=1), Niğde Üniversitesi (n=1), İstanbul Üniversitesi (n=1), Amasya Üniversitesi (n=1), Giresun Üniversitesi (n=2), Kırıkkale Üniversitesi (n=1), Balıkesir Üniversitesi (n=3), Mersin Üniversitesi (n=1), Bartın Üniversitesi (n=1), Trakya Üniversitesi (n=2), Kilis Yedi Aralık Üniversitesi (n=2), Ankara Üniversitesi (n=1), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (n=1), İnönü Üniversitesi (n=1), Kastamonu Üniversitesi (n=1), Akdeniz Üniversitesi (n=1), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (n=1), Dumlupınar Üniversitesi (n=1) sayıda çalışma yayınladığı belirlenmiştir. Araştırmaların üniversitelere göre dağılımına bakıldığında; en az çalışmayı Dokuz Eylül Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Amasya Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi tarafından yayımlandığı görülmüştür. En fazla çalışma ise Gazi Üniversitesi tarafından yayımlanmıştır.

4.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.3. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının araştırma yöntemine göre dağılımı

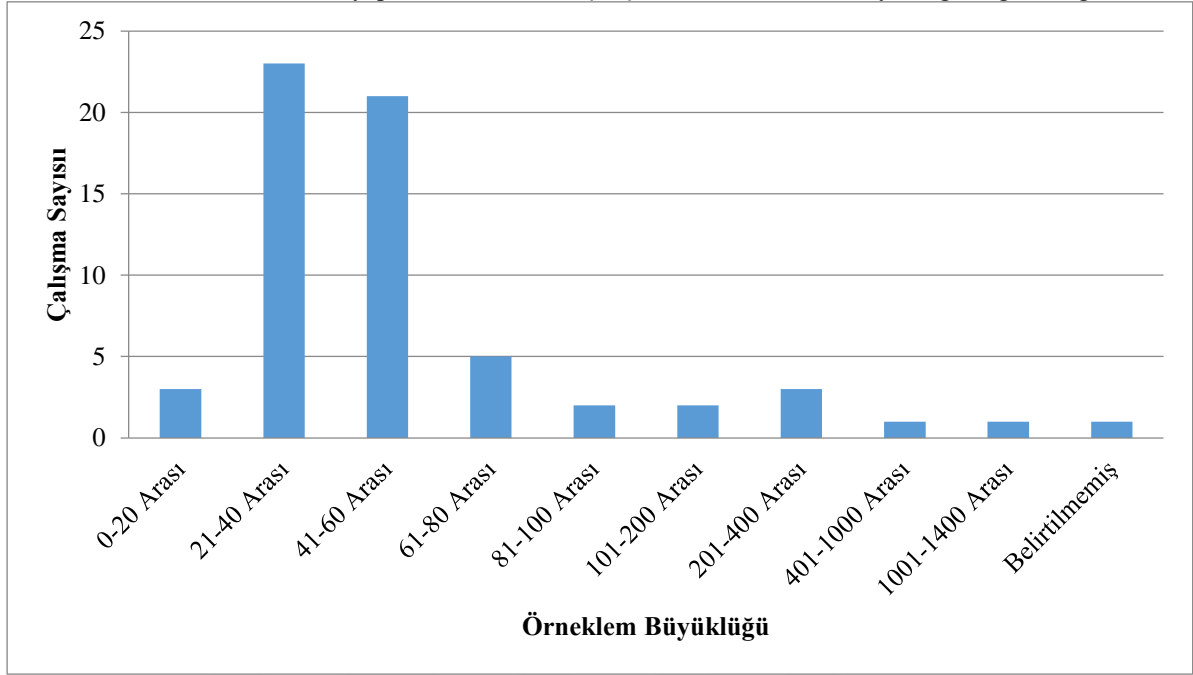

Çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımı Grafik 4.3’de görüldüğü üzere; nicel araştırma tez sayısı (n=40), nitel araştırma tez sayısı (n=7), karma araştırma tez sayısı (n=15) olarak belirlenmiştir. Araştırmaların araştırma yöntemine göre dağılımına bakıldığında; en az çalışma nitel araştırma yöntemiyle, en fazla çalışma ise nicel araştırma yöntemiyle yapıldığı görülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin örneklem büyüklüğüne göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.4. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

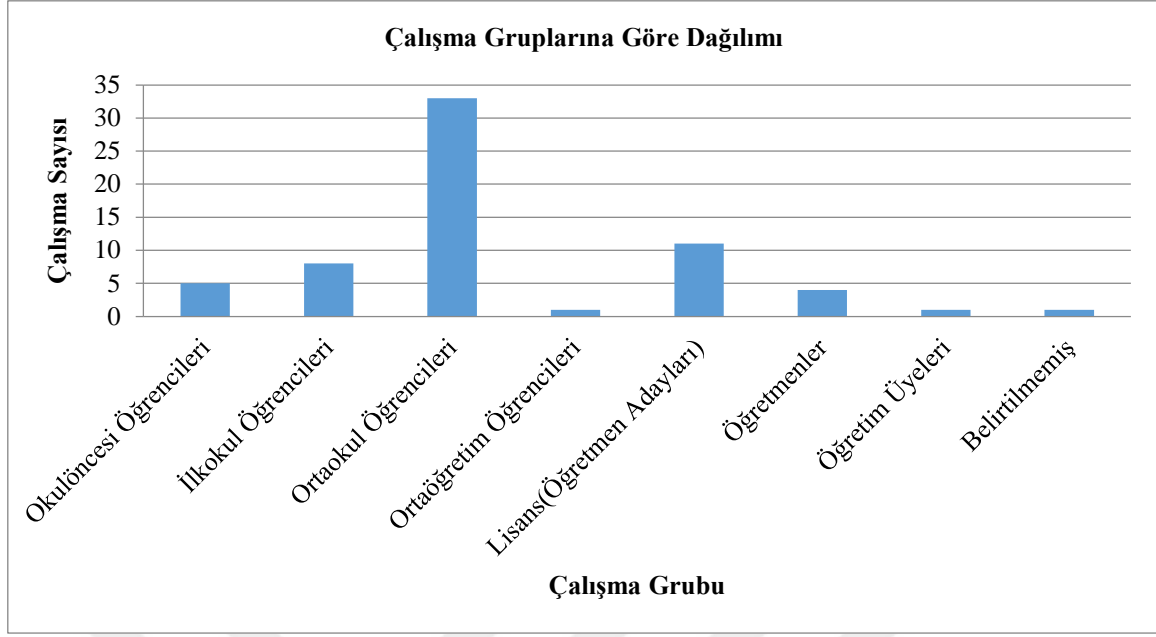

Çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı Grafik 4.4’de görüldüğü üzere; 0-20 arası (n=3), 21-40 arası (n=23), 41-60 arası (n=21), 61-80 arası (n=5), 81-100 arası (n=2), 101-200 arası (n=2), 201-400 arası (n=3), 401-1000 arası (n=1), 1001-1400 arası (n=1), belirtilmemiş (n=1) sayıda çalışma olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında; en az çalışma 401-1000 arası, 1001-1400 arası ve belirtilmemiş örneklem büyüklüğünde yapılmıştır. Belirtilmeyen örneklem büyüklüğü, doküman taraması olduğundan dolayı örneklem tayinine gidilmemiştir ve belirtilmemiş olarak ele alınmıştır. En fazla çalışmanın yapıldığı örneklem büyüklüğü ise 21-40 arasında olduğu belirlenmiştir.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.5. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının çalışma gruplarına göre dağılımı

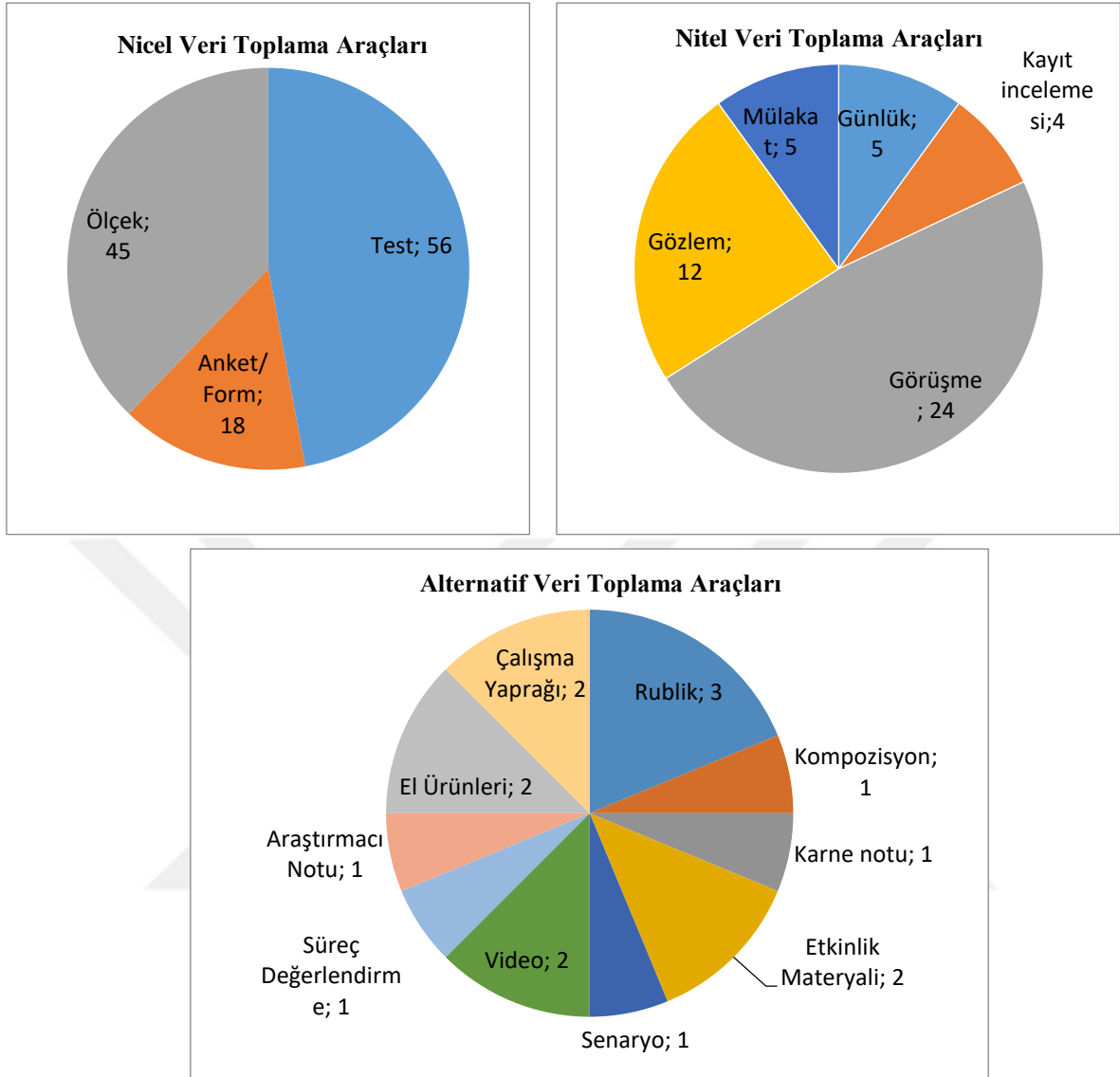

Çalışmaların çalışma gruplarına göre dağılımı Grafik 4.5’de görüldüğü üzere; okulöncesi öğrencileriyle (n=5), ilkokul öğrencileriyle (n=8), ortaokul öğrencileriyle (n=33), ortaöğretim öğrencileriyle (n=1), lisans(öğretmen adayları) (n=11), öğretmenler (n=4), öğretim üyeleri (n=1), belirtilmemiş (n=1) çalışma olduğu belirlenmiştir. Araştırmada 62 lisansüstü çalışma incelenmiştir ancak çalışma grubuna göre dağılımı incelendiğinde lisansüstü tez sayısı 64 olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun temel nedeni 1 lisansüstü tez çalışmasında, üç çalışma grubu olan; öğretim üyeleri, öğretmenler ve lisans (öğretmen adayları) ile çalışmanın yapılmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca belirtilmemiş olarak incelenen lisansüstü tez, doküman taraması çalışmasıdır. Bundan dolayı çalışma grubu tayinine gidilmediği için belirtilmemiş olarak incelenmiştir. Araştırmaların çalışma gruplarına göre dağılımına bakıldığında; en az çalışmanın yapıldığı grup; ortaöğretim öğrencileri, öğretim üyeleri ve belirtilmemiş (doküman taraması) olarak görülmektedir. En fazla çalışma yapılan çalışma grubu ise ortaokul öğrencileri olarak görülmektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.6. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama araçlarına göre dağılımı

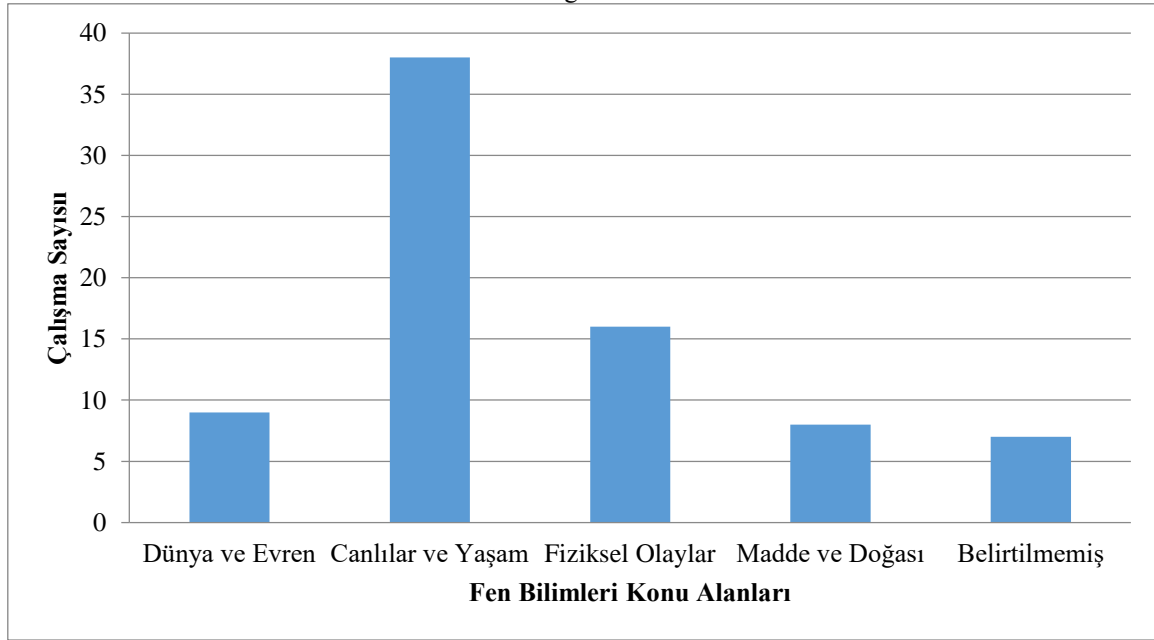

Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı Grafik 4.6’da görüldüğü üzere; test (n=56), ölçek (n=45), anket (n=18), görüşme (n=24), gözlem (n=12), mülakat (n=5), günlük (n=5), doküman (n=4), rubrik (n=3), kompozisyon (n=1), karne notu (n=1), etkinlik materyalleri (n=2), senaryo (n=1), video (n=2), süreç değerlendirme (n=1), araştırmacı notu (n=1), el ürünleri (n=2), çalışma yaprağı (n=2) çalışma olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımına bakıldığında; en fazla kullanılan veri toplama aracı, nicel veri toplama aracı olan test olarak belirlenmiştir. En az kullanılan veri toplama aracı, alternatif veri toplama aracı olan; kompozisyon, karne notu, senaryo, süreç değerlendirme araçları ile yapılmıştır. Bir çalışmada birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan her bir veri toplama aracı ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Veri toplama araçlarının sayısı incelenen araştırma sayısından fazla çıkmaktadır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan fen bilimleri konu alanlarına göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.7. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan fen bilimleri konu alanlarına göre dağılımı

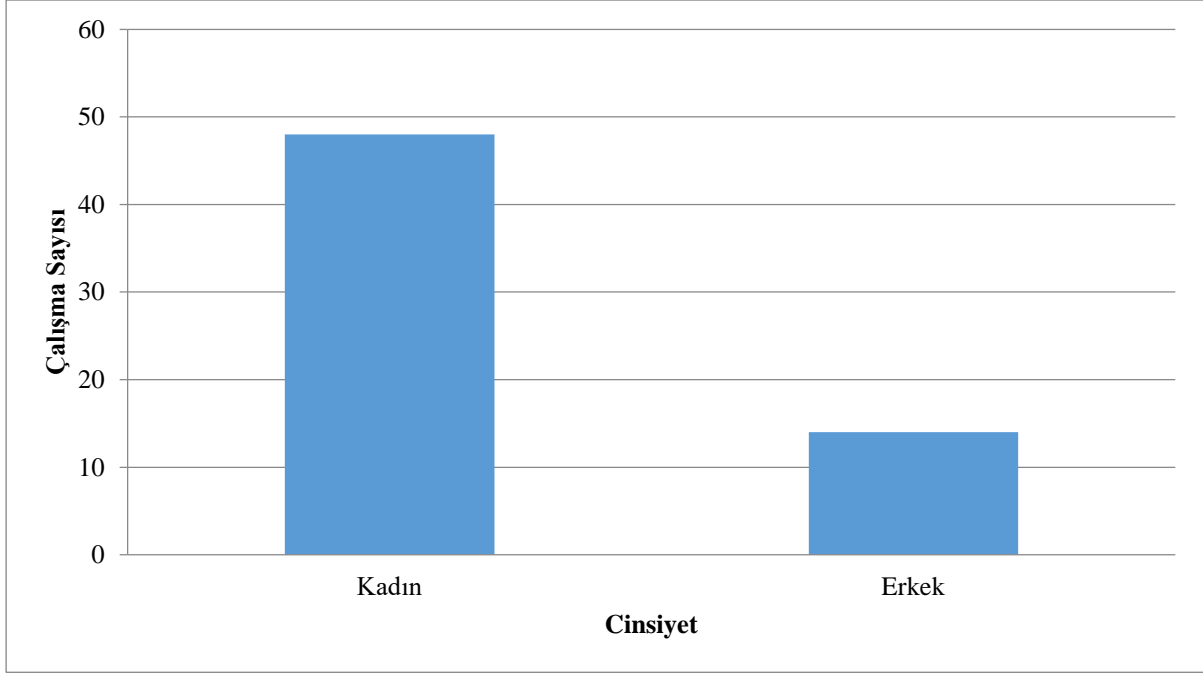

Çalışmaların içeriğinde kullanılan fen bilimleri konu alanlarına göre dağılımı Grafik 4.7’de görüldüğü üzere; Dünya ve Evren (n=9), Canlılar ve Yaşam (n=38), Fiziksel Olaylar (n=16), Madde ve Doğası (n=8), Belirtilmemiş (n=7) olarak bulunmuştur. Araştırmaların içerisinde kullanılan fen konu alanlarına göre dağılımı Grafik 4.7’de görüldüğü üzere; en az çalışma Madde ve Doğası konu alanında, en fazla çalışma Canlılar ve Yaşam konu alanında yapılmıştır. Araştırmalarda kullanılan her bir konu ve ünite ayrı ayrı değerlendirildiği için konu alanlarının toplam sayısı, incelenen araştırma sayısından fazla çıkmaktadır. Konu alanlarının başlıkları belirlenirken ise; mevcut 2018 Fen Bilimleri Öğretim Programı esas alınmıştır.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.8. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının cinsiyetlere göre dağılımı

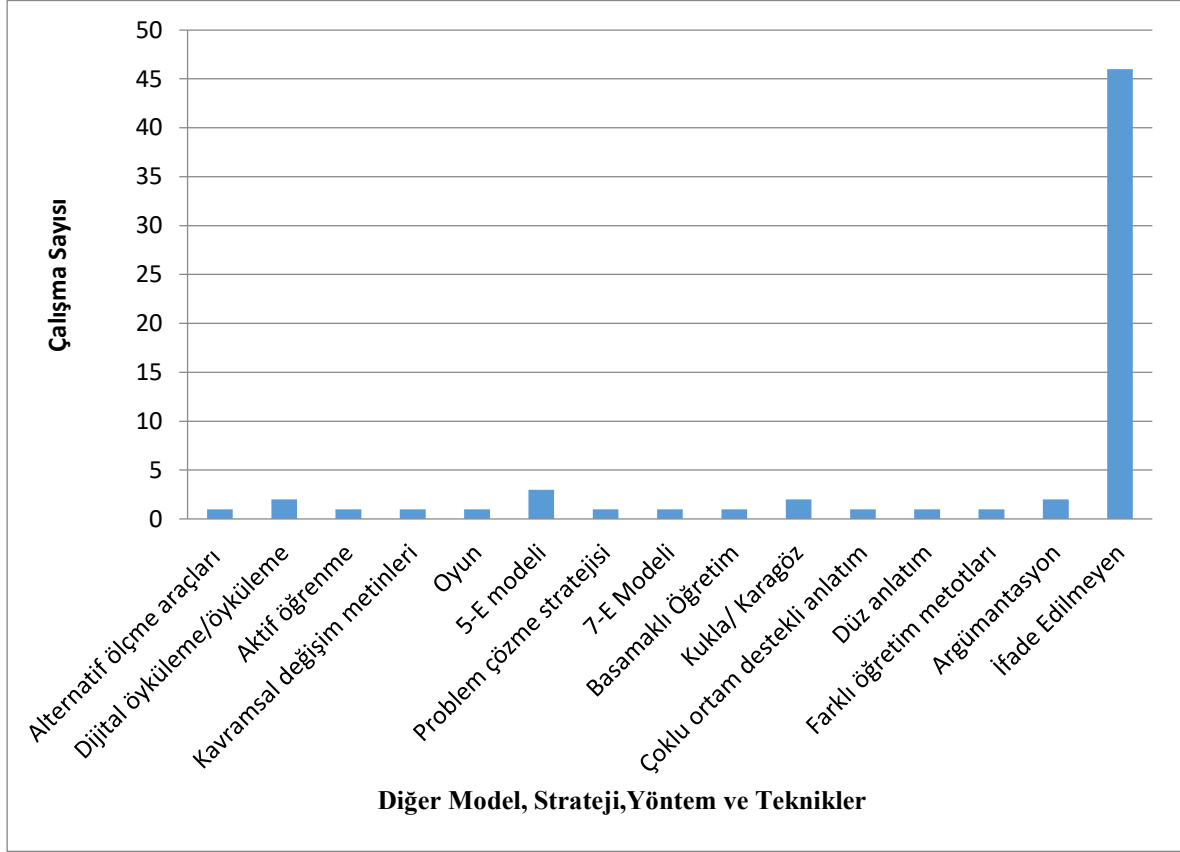

Çalışmaların cinsiyetlere göre dağılımı Grafik 4.8’de görüldüğü üzere; kadın araştırmacıların tez sayısı (n=48), erkek araştırmacıların tez sayısı (n=14) olarak belirlenmiştir. Araştırmaların cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında en az çalışmayı erkek araştırmacıların yaptığı ve en fazla çalışmayı kadın araştırmacıların yaptığı görülmektedir.

4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi, “Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerde yaratıcı drama yöntemiyle birlikte tez başlıklarında ifade edilen ve edilmeyen diğer öğretim model, strateji, yöntem ve tekniklerin dağılımı ne şekildedir?” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 4.9. Analizi yapılan lisansüstü tez çalışmalarının tez başlığında yaratıcı drama yöntemi ile ifade edilen ve edilmeyen diğer öğretim modelleri, stratejileri, yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Çalışmaların tez başlıklarında yaratıcı dramayla birlikte ifade edilen ve edilmeyen diğer model, strateji, yöntem ve tekniklere göre dağılımı Grafik 4.9’de görüldüğü üzere; alternatif ölçme değerlendirme (n=1), dijital öyküleme/öyküleme (n=2), aktif öğrenme (n=1), kavramsal değişim metinleri (n=1), oyun (n=1), 5-E modeli (n=3), problem çözme stratejisi (n=1), 7-E modeli (n=1), basamaklı öğretim (n=1), kukla/karagöz (n=2), çoklu ortam destekli anlatım (n=1), düz anlatım (n=1), farklı öğretim metotları (n=1), argümantasyon (n=2), ifade edilmeyen (n=46) olarak belirlenmiştir. (n=46) sayıda çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile diğer model, strateji, yöntem ve teknikler birlikte ifade edilmemiştir. (n=16) sayıda çalışmada ise yaratıcı drama yöntemi ile diğer model, strateji, yöntem ve teknikler birlikte ifade edilmiştir. En fazla yaratıcı drama yöntemiyle birlikte ifade edilen diğer model, strateji, yöntem ve teknik; 5-E modelidir. Yaratıcı drama yöntemiyle birlikte en az ifade edilen ise; alternatif ölçme değerlendirme, aktif öğrenme, kavramsal değişim metinleri, oyun, 7-E modeli, basamaklı öğretim, çoklu ortam destekli anlatım, düz anlatım, farklı öğretim metotları olarak bulunmuştur. Bazı çalışmalarda birden fazla diğer model, strateji, yöntem ve teknik ifade edilmiştir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından dağılımının ne şekilde olduğu incelenen araştırmadan elde edilen bulgular; ilgili literatürle ilişkilendirilerek tartışılmış ve ortaya çıkan sonuç ile önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Çalışmada, Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından dağılımının ne şekilde olduğu incelenmiştir. İncelemeler sonucunda oluşan bulgular, bu bölümde yorumlanmış ve ilgili literatürle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Türkiye’de 2003-2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında; lisansüstü tezler en fazla 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu; Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022), Gündüz (2022), Kurnaz (2021), Şahin, Girgin ve Özgeçen (2021) ve Samsa (2020) araştırmacılarının yapmış oldukları çalışmalarda da en fazla 2019 yılı olarak görülmüştür. Bu tarihten sonra çalışma sayılarında düşüşlerin görülmesinin nedeni olarak, 2020 ve 2021 yıllarında tüm dünyayı etkisine alan toplumsal izalasyonu gerektiren Covid-19 pandemi süreci olarak varsayılmıştır. Bu varsayım; Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022) ile Kurnaz (2021) tarafından yapılmış olan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022), 2019 yılından sonraki çalışma ivmesinin düşmesinde uygulama gerektiren drama etkinliklerinin, yaşanan Covid-19 pandemi sürecinden dolayı sınırlandırıldığı şeklinde yorumlamışlardır. Lisansüstü tezlerin en az yapıldığı yıllar ise 2003, 2004, 2005 ve 2007 olarak bulunmuştur. Bu yıllarda çalışma sayılarının düşük olma nedeni ise aktif öğrenmeyi gerektiren ve yaratıcı dramayı içinde bulunduran yapılandırmacı yaklaşımın 2005-2006 yılında fen öğretim programına dahil edildiğinden dolayı, ilk yıllarda benimsenme aşamasında olduğu yönünde düşünülmektedir. Şahin, Girgin ve Özgeçen (2021) tarafından yapılan çalışmada da son yıllarda öğrenciyi aktif kılan yaratıcı drama yönteminin sınıf uygulamalarında kullanılıp benimsendiği belirtilmiştir.

Lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımına bakıldığında; yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla yapıldığı ortaya çıkmıştır. İlgili literatür

incelendiğinde; Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022), Gündüz (2022), Samsa (2020), Calp ve Seçgin (2019), Akdemir ve Karakuş (2016), Can-Yaşar ve Aral (2011) araştırmacıları tarafından yapılan çalışmalarda en fazla yüksek lisans düzeyinde çalışma yapıldığı ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olma sebebi; araştırmacıların akademik kariyerin ilk basamağı olan yüksek lisans düzeyinden sonra doktora düzeyinde zorlanması ve akademik kariyere devam etmemesi olarak düşünülmektedir. Samsa (2020) tarafından yapılan çalışma da akademik kariyerin ilk basamağı yüksek lisanstan sonra doktora devam edilmediği şeklindeki varsayımı, bu düşünceyi desteklemektedir.

Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında; toplam 35 üniversitede bu konu hakkında lisansüstü tez üretilmiştir. Tezlerin üniversitelere göre dağılımında, en fazla tezi Gazi Üniversitesi yapmıştır. Elde edilen bu bulgu; Şahin, Girgin ve Özgeçen (2021), Samsa (2020) ve Eski (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da çalışmaların en fazla 2019 yılında yapıldığı sonuçları ile uyumaktadır. En az çalışma ise; Dokuz Eylül Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Amasya Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi tarafından yapılmıştır. Bunun nedenin ise Gazi Üniversitesinde derslerde, yaratıcı drama eğitimi veren ve yönetime ilgi eğilimi fazla olan akademik kadronun olması, bundan dolayı çalışmalarda diğer üniversitelere göre daha fazla tercih edildiği söylenebilir. Samsa (2020) çalışmasında, bu durumun temel nedeni olarak, üniversitelerin akademisyen ve kadrolarını yüksek puanla seçiyor olması ve bundan dolayı akademik kariyer düşünen kişilerin, yeni yapılan üniversitelere göre daha fazla olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımına bakıldığında; en fazla yapılan araştırma yöntemi nicel araştırma, en az yapılan araştırma yöntemi nitel araştırma olmuştur. Nicel araştırmalar, nitel ve karma araştırmalara göre daha çok tercih edilmiştir. Koçak-Tümer ve Tanju-Aslışen (2022), Gündüz (2022), Şahin, Girgin ve Özgeçen (2021), Kurnaz (2021), Samsa (2020), Calp ve Seçgin (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da en çok nicel yöntem kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgularda, bu sonuçla benzerlik göstermektedir. Yapılan araştırmalarda nicel araştırma yönteminin daha çok kullanılmasının nedeni iki şekilde düşünülmektedir. İlk olarak, yaratıcı drama yöntemine yönelik yapılan çalışmaların daha çok yöntemin başarı, kalıcılık, beceri, tutum ve uygulamadaki etkilerini

görmeye yönelik olduğu yani yaratıcı drama yöntemi ile geleneksel yöntemin bazı değişkenler üzerindeki etkilerinin karşılaştırmasına yönelik olduğu ve daha çok deneysel anlamda kullanılmasından kaynaklı olduğu şeklinde söylenebilir. Bu varsayımlar da; Gündüz (2022), Kurnaz (2021), Can-Yaşar ve Aral (2011) yapmış olduğu çalışmalarda drama uygulamalarında beceri, tutum, kalıcılık ve başarı gibi çok fazla araştırma yapılması ve bu araştırmalarda da deneysel desenlerin ağırlıklı olmasından kaynaklı olduğu düşünceleriyle örtüşmektedir. İkinci olarak düşünülen ise; bazı araştırmalarda her ne kadar dolaylı olarak nicel araştırma verileriyle birlikte nitel araştırma verileri kullanılsa da, araştırmacılar yapmış olduğu araştırmalarının yöntem kısmını net bir şekilde karma araştırma olarak belirtmemektedir. Dolayısıyla, herhangi bir inceleme çalışması yapacak araştırmacı da çalışmaların sadece yöntem kısmında net olarak belirtilen model ve araştırma yöntemini esas alarak, bu tür araştırmaları nicel araştırma olarak incelemektedir. Çalışmalarda araştırmacıların nicel ve nitel verileri elde edip, yöntem kısmında sadece nicel yöntem olarak aldığı düşünülmektedir. Bundan dolayı araştırmacıların karma yöntem metodu hakkında tam olarak bilgi sahibi olmamaları ve verileri hangi şekilde karma yapacaklarını bilmemelerinden kaynaklı olarak, inceleme çalışmalarında da daha çok nicel araştırma yöntemi sonucunun çıktığı varsayılmaktadır. Baki ve Gökçek (2012)'in çalışmalarında yurtiçinde ve yurtdışında karma araştırmaların günümüzde henüz nasıl uygulanacağını ve karma yapmanın hangi aşamada nasıl yapıldığının tam olarak bilinmediği sonucuna ulaşmışlardır. Buldukları sonuçlar, bu varsayımla uyumaktadır.

Lisansüstü tezlerin örneklem büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında; en az çalışma 401-1000 arası, 1001-1400 arası örneklem büyüklüğünde ve doküman taraması şeklinde yapılmıştır. En fazla çalışmanın yapıldığı örneklem büyüklüğü ise 21-40 arasında olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular; Samsa (2020), tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Samsa (2020), yapmış olduğu çalışmasında en fazla 1-50 örneklem büyüklüğünde, en az ise 351-400 ve 351+ örneklem büyüklüğünde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun nedeninin, araştırmalarda dahil edilen örneklemin büyüklüğünün sayı aralılığı arttıkça dahil edilen kişi sayısına ulaşmakta zorluk çekilmesi ve az sayıda kişiye ulaşmanın daha kolay olması ile ilgisi olabilir.

Lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımına bakıldığında; en fazla çalışma yapılan çalışma grubu ise ortaokul öğrencileri ile yapılırken, en az çalışmanın yapıldığı grup; ortaöğretim öğrencileri, öğretim üyeleri ve belirtilmemiş (doküman taraması) olarak ortaya

çıkmiştir. Eski (2019)'un çalışmasında ortaokul öğrencileriyle daha fazla çalışma yapıldığını görmüştür. Ulaşmış olduğu bulgular da, sonuçlarla uyumaktadır.

Lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımına bakıldığında; en az kullanılan veri toplama aracı; kompozisyon, karne notu, senaryo, süreç değerlendirme, araştırmacı notu ve çalışma yaprağıdır. Araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracı ise test olarak belirlenmiştir. En fazla test kullanılma nedeni ise, nicel araştırmaların daha fazla üretilmesinden dolayı olabilir. Kurnaz (2021), tarafından yapılan çalışmanın bulguları da en fazla test veri toplama araçlarının kullanıldığına yöneliktir. Bu bulgularda, ulaşılan sonuç ve varsayımları destekler niteliktedir.

Lisansüstü tezlerin fen bilimleri konu alanlarına göre dağılımına bakıldığında; en çok çalışma “Canlılar ve Yaşam” fen konu alanı kullanılarak yapılmış. “Canlılar ve Yaşam” konu alanını daha sonra “Fiziksel Olaylar” konu alanı takip etmiştir. En az ise “Madde ve Doğası” konu alanında çalışma yapılmıştır. Bayraklı (2019), çalışmasında; 344 yüksek lisans tezini incelemiş ve incelenen tezlerde konu alanı dağılımına baktığında en fazla “Fiziksel Olaylar” daha sonra “Canlı ve Yaşam” konu alanında araştırmaların yapıldığı sonucunu bulmuştur. En az ise “Dünya ve Evren” konu alanında çalışmaların yapıldığını tespit etmiştir. İki çalışmada ulaşılan bulguların farklılık göstermesine etki eden nedenin; araştırmaların örneklem büyüklüğü ve araştırmaların sınırlılıklarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Diğer bir varsayım ise; fen bilimlerinde yaratıcı drama yönteminin “Canlılar ve Yaşam” konu alanına uyarlanmasının daha kolay ve etkili olduğu söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında; araştırma kapsamında en fazla lisansüstü çalışmayı kadın araştırmacılar yapmıştır. En az çalışmayı ise erkek araştırmacılar yapmıştır. Bu bulgular doğrultusunda; akademik çalışmalarda kadın araştırmacıların daha fazla tez ürettiği varsayılmaktadır. Samsa (2020), tarafından yapılan çalışma sonucunda en fazla kadın araştırmacıların çalışma yaptığı görülmüştür. Ulaşılan bu sonuçlar, bulgular ve varsayımlarla örtüşmektedir.

Lisansüstü tezlerin başlıklarında yaratıcı drama yöntemiyle birlikte tez başlıklarında ifade edilen ve edilmeyen diğer model, strateji, yöntem ve tekniklerin dağılımına bakıldığında; yaratıcı drama yöntemiyle birlikte en fazla 5-E modeli ifade edilmiştir. En az ifade edilen ise; alternatif ölçme değerlendirme, aktif öğrenme, kavramsal değişim metinleri, oyun, 7-E modeli, basamaklı öğretim, çoklu ortam destekli anlatım, düz anlatım, farklı öğretim metotları olarak ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu bulgulara göre; yaratıcı drama ve 5-E

modelinin birlikte ifade edilmesinin, yaratıcı drama yönteminin daha çok ders aşamalarında kullanılması ve belli bir plan dahilinde de uygulama gerektirdiği sebebiyle tercih edildiği söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde, ulaşılan sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

- Gelecek yıllarda, fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmalarının doktora düzeyinde artması, alan yazına önemli katkı sağlayacaktır.
- Fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmalarının az yapıldığı üniversitelerde ve hiç yapılmadığı üniversitelerde çalışmalar daha fazla yapılabilir. Böylelikle ilgili alanda üniversitelerin gelişmelerine ve tanınırlık düzeylerinin artmasına katkı sağlanabilir.
- Fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmaları nitel ve karma yöntem daha fazla yapılabilir. Ayrıca yapılan araştırmalarda karma yöntem kullanılıyorsa ya da tek bir araştırma yöntemi kullanılıyorsa, araştırmanın yöntem kısmında net bir şekilde belirtilmelidir. Böylece yapılan çalışmalarda, araştırmacılara tutarlı ve net bilgiler sunulmasına katkı sağlanabilir. Bu konu hakkında bir diğer öneri ise; üniversitelerde lisansüstü düzeydeki araştırmacılara karma yöntem konusunda verilen derslerin artırılmasına yöneliktir.
- İlgili araştırmanın konusu kapsamında yapılan çalışmalarda daha geniş aralıkta örneklem büyüklüğündeki gruplarla yapılan çalışma sayıları artırılabilir. Böylelikle büyük gruplar üzerinde fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanımının etkisinin hangi boyutta olduğu tespit edilebilir.
- Fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmaları ortaokul düzeyi dışında farklı düzeydeki çalışma gruplarıyla daha fazla yapılarak etkisi ortaya çıkarılabilir.
- Araştırmanın konusu kapsamında yapılacak çalışmalarda test veri toplama aracı dışında diğer veri toplama araçlarının kullanımı artırılabilir.

- Fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tez çalışmalarında fen konu alanlarının net bir şekilde belirtildiği daha fazla çalışma yapılabilir. Araştırmanın konusu kapsamında yapılacak çalışmalarda “Canlılar ve Yaşam” konu alanı dışında diğer konu alanları daha fazla kullanılıp, etkisi tespit edilebilir.
- Araştırmanın konusu kapsamında yapılacak çalışmalarda, yaratıcı drama yöntemi farklı model, strateji, yöntem ve tekniklerle kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Abed, O. H. (2016). Drama-based science teaching and its effect on students ' understanding of drama-based science teaching and its effect on students ' understanding of scientific concepts and their attitudes towards science learning. *International Education Studies*, 9(10), 163.
- Açıl, E. (2012). *Fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin ilköğretim öğrencilerinin bilimsel yaratıcılıklarına ve akademik başarısına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17–29.
- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama* (6.Basım). Yapı Kredi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama* (5.basım). Yapı Kredi Yayınları.
- Akar-Vural, R., ve Somers, J. W. (2021). *İlköğretimde drama: Kuram ve uygulama* (4.basım). Anı Yayıncılık.
- Akbaş, H. Ş. (2011). *Fen eğitiminde problem çözme stratejisi olarak drama uygulamalarının başarı, tutum, kavramsal anlama ve hatırlamaya etkisi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi.
- Akdemir, H., ve Karakuş, M. (2016). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarı üzerine etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Active Learning*, 1(2), 55–67.
- Akın-Sabuncu, S. (2014). Review of research on drama in Turkish schools and pre-service teacher education. *Elementary Education Online*, 13(2), 468–480.
- Akın, S. (1996). *Geleneksel öğretim yöntemleri ile işbirlikli öğrenme yönteminin fen bilgisi öğretimi üzerindeki etkileri*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Alak, G. (2010). *Ortaöğretim fen bilimleri öğretmenlerinin fen derslerinde matematik kullanımı hakkındaki görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi.
- Altıntaş, E. (2012). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlilik ve tutumlarının belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi.
- Arieli, B. (2007). *The integration of creative drama into science teaching*. Doctoral dissertation, Kansas State University.
- Bahadırhan, D. (2019). *Ortaokul ve liselerde drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Bir Meta-Analiz Çalışması*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Baki, A., ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1–21.
- Bayraklı, S. (2019). *Fen eğitimi alanında 2008-2018 yılları arasında deneysel araştırma ile yapılmış yüksek lisans tezlerinin içerik analizi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi.

- Bentley, D., Hornsby, J., ve Watts, M. (1997). Learning to make it your own. In D. Bentley & M. Watts (Ed.), *Learning and teaching in school science practical alternatives* (4th edition, ss. 1–7). Open University Press Milton Keynes and Philadelphia.
- Braund, M., Ekron, C., ve Moodley, T. (2013). Critical episodes in student teachers' science lessons using drama in grades 6 and 7. *African Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education*, 17(1–2), 4–13.
- Braund, M., Moodley, T., Ekron, C., & Ahmed, Z. (2015). Crossing the border: Science student teachers using role-play in grade 7. *African Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education*, 19(2), 107–117.
- Calp, Ş., ve Seçgin, M. G. (2019). Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılmış tezlere yönelik betimsel bir analiz. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(2), 365–388.
- Can-Yaşar, M., ve Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 70–90.
- Chou, Y.-C., Lin, C.-C., Ong, K.-J., ve Yang, D.-Y. (2020). Creative drama in science education: The effects on situational interest, career interest, and science-related attitudes of science majors and non-science majors. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(4), 1–18.
- Çalışkan, N., ve Karadağ, E. (2020). *Eğitimde drama teorik temelleri ve uygulama örnekleri* (4.basım). Anı Yayıncılık.
- Çepni, S. (2005). Bilim, fen, teknoloji kavramlarının eğitim programlarına yansımaları. İçinde S. Çepni (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi* (5.basım). Pegem Akademi.
- Çınar, D. (2007). *İlköğretim fen eğitiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının üst düzey düşünme becerilerine ve akademik risk alma düzeyine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Dadük, S. (2018). *8.sınıf fen bilimleri dersi “maddenin halleri ve ısı” ünitesinin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi*. Yüksek lisans tezi, Kilis Yedi Aralık Üniversitesi.
- Danckwardt-Lillieström, K., Andréé, M., ve Enghag, M. (2018). Creative drama in chemistry education: A social semiotic approach. *Nordic Studies in Science Education*, 14(3), 250–266.
- Demirağ, S. (2014). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi kapsamında yaratıcı drama etkinliklerinin geliştirilmesi ve etkilerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Doğru, M., ve Aydoğdu, M. (2003). Fen bilgisi öğretiminde kullanılan yöntemlerde karşılaşılan sorunlar ile ilgili öğrenci görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 150–158.

- Dorion, K. R. (2009). Science through Drama: A multiple case exploration of the characteristics of drama activities used in secondary science lessons. *International Journal of Science Education*, 31(16), 2247–2270.
- Durusoy, H. (2012). 6. sınıf “kuvvet ve hareket” ünitesinde basamaklı öğretim yöntemi ve yaratıcı drama yönteminin öğrenci erişimine ve kalıcılığa etkisi. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Eski, B. (2019). Türkiye’de Yaratıcı Drama Yöntemiyle Dil Eğitimi Konulu Lisansüstü Araştırmaların Eğilimleri. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. C. Cassell & G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. London: Sage.
- Freeman, G. D., Sullivan, K., ve Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *Journal of Educational Research*, 96(3), 131–138.
- Gönen, M., ve Uyar-Dalgıç, N. (2000). Çocuk eğitiminde drama: yöntem ve uygulamalar (3.basım). Epsilon Yayıncılık.
- Gündüz, N. (2022). 2015-2019 yılları arası Türkiyede lisansüstü yaratıcı drama çalışmalarının incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- Gürdal, A. (1991). İlkokul fen eğitiminde laboratuvar ve arç kullanımı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 145–155.
- Hendrix, R. C. (2011). *Using creative dramatics to foster conceptual learning in a science enrichment program*. Doctoral dissertation, Auburn University.
- Hollins, M. (1997). Using role play and drama in science. In D. Bentley & M. Watts (Ed.), *Learning and teaching in school science practical alternatives* (4th edition, ss. 142–161). Open University Press Milton Keynes and Philadelphia.
- İpek, Y. (2019). Fen eğitiminde bilimsel hikâye kullanımının ilkökul öğrencilerinin çeşitli değişkenlerine etkisinin incelenmesi / Investigation of the effect of scientific story use on various variables of primary school students in science education. Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Kahyaoğlu, H., Yavuzer, Y., ve Aydede, M. (2010). Fen bilgisi dersinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yaz*, 8(3), 741–758.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N., ve Yüksel, S. (2008). Drama lideri olarak öğretmen ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 169–196.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde drama ve örnek bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 103–139.

- Kılıç, Z., ve Erdoğan, T. (2021). 2000-2020 Yılları arasında yaratıcı drama alanında ilkokul öğrencileri ile yapılan makalelerin eğilimlerinin incelenmesi. *Çağdaş Drama Derneği*, 16(2), 261–280.
- Koçak-Tümer, N. B., ve Tanju-Aşlışen, E. H. (2022). Türkiye’de 2016-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 501–516.
- Köksal-Akyol, A. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 0–0.
- Kolburan, A. (1997). *İlköğretim altıncı sınıf fen bilgisi dersi araçlarını gerçekleştirme düzeyi*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Kolovou, M., ve Kim, N. J. (2020). Effects of implementing an integrative drama- inquiry learning model in a science classroom science classroom. *The Journal of Educational Research*, 113(3), 191–203.
- Küçüköğlü, A. (2018). Öğretimle ilgili temel kavramlar. İçinde S. Güven & M. A. Özerbaş (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (3.basım, ss. 2–29). Pegem Akademi.
- Kurnaz, D. (2021). *Türkiye’de ilkokul düzeyinde kullanılan yaratıcı drama yöntemi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin analizi*. Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Laçın-Şimşek, C. (2019). *Çocukların temel fen kavramları ile ilgili düşünceleri* (1. basım). Pegem Akademi.
- MEB. (2018). *Drama dersi öğretim programı ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5. ve 6. sınıflar*.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Fen bilimleri dersi öğretim programı ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar. İçinde *T.C.Milli Eğitim Bakanlığı*.
- Morgül, M. (2004). *Eğitimde yaratıcı dramaya merhaba* (3.basım). Kök Yayınları.
- Najami, N., Hugerat, M., Khalil, K., ve Hofstein, A. (2019). Effectiveness of teaching science by drama. *Science Research Publishing*, 10(1), 97–110.
- Namdar, A., Bülbül, A., ve Çankal, A. O. (2018). Yaratıcı drama ile canlılar dünyasına yolculuk. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1404–1422.
- Öcal, E. (2014). *Vücudumuzdaki sistemler ünitesinin öğretiminde drama yönteminin ve kukla/karagöz uygulamalarının öğrenci başarısı ve tutuma etkisi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Önder, A. (2000). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama: kurumsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri* (2.basım). Epsilon Yayıncılık.

- Önder, A. (2004). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama: kurumsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri* (6.basım). Epsilon Yayınevi.
- Özbey, Ö. F. (2017). *Türkiye’de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: Bir meta analiz çalışması*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 18(18), 251–259.
- Öztürk, A., ve Selvi, K. (2000). Yaratıcı drama yöntemiyle fen öğretimi. *Eğitim ve Bilim*, 42–45.
- Şahbaz, Ö. (2004). *İlköğretim 4. sınıf “canlılar çeşitlidir” ünitesinde yaratıcı drama uygulamalarını öğrencilerin sözel yaratıcılıklarına, başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şahin, Ç., Girgin, D., ve Özgeçen, Ö. (2021). Türkiye ’ de ilkokul kademesinde drama alanında yapılan çalışmaların incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 774–787.
- Samsa, F. (2020). *Türkiye’de yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri*. Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573–582.
- San, İnci. (1992). Eğitsel yaratıcı drama. *ASSITEJ Türkiye Merkezi Semineri*. 25-26 Mayıs, 1-28.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştirme bir disiplin: Eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 7, 148–160.
- San, İ. (1998). Türkiyede yaratıcı drama çalışmalarının dünü ve bugünü. İçinde B. Onur (Ed.), *Cumhuriyet ve Çocuk İkinci Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi* (ss. 276–273). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Selvi, K. (1999). Yaratıcı drama yönteminin eğitimde kullanılması. İçinde *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (C. 11, Sayı 11).
- Şimşek, P. Ö., ve Karataş, F. Z. (2020). Fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin başarıya etkisi : Meta-Analiz Çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 63–84.
- Sönmez, V., ve Alacapınar, G. F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7.basım). Anı Yayıncılık.
- Stagg, B. C. (2020). Meeting linnaeus : improving comprehension of biological classification and attitudes to plants using drama in primary science education. *Research in Science & Technological Education*, 38(3), 253–271.

- Süküt, E. (2020). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama ile yapılandırılmış argümantasyona dayalı besinlerimiz ünitesindeki argümanları ve derse ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Tarhan, M. (2018). *Yaratıcı dramanın fen öğretimine karşı özyeterlik tutum ve kavramsal anlama becerilerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Taş, N. H. (2020). *8.sınıf öğrencilerinin “enerji dönüşümleri ve çevre bilinci” ünitesinin akademik başarı ve fene karşı tutumlarına yaratıcı drama yönteminin etkisi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Teyfur, M. (2020). Eğitim bilimlerinde yeni yaklaşımlar. İçinde N. Saylan (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (12.basım, ss. 316–347). Anı Yayıncılık.
- Teker, E. (2009). *Fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının ilköğretim öğrencilerinin fene yönelik görüşlerine ve çevre ile ilgili problem durumlarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Tezel, Ö., ve Sarıkahya, E. (2017). Fen öğretiminde yaratıcı drama konusunda Türkiye’de yapılan çalışmalardan bir derleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1–11.
- Timbıl, N. (2008). *İlköğretim ikinci kademe fen öğretiminde aktif öğrenme yaklaşımı ve drama tekniği kullanılmasının öğrenci başarılarına etkilerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi.
- Toraman, Ç., ve Ulubey, Ö. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi bir meta- analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195–220.
- Toraman, Ç., ve Ulubey, Ö. (2016). Yaratıcı drama yönteminin derse yönelik tutuma etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Journal of Educational Sciences Research*, 6(1), 87–115.
- Tulgay, B. (1997). *Yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan ergenlerin yaratıcılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- Tuluk, N. (2004). Yaratıcı Drama. *Pivolka*, 3(15), 10–12.
- Tuncel, S. (2009). *İlköğretim 6.sınıf fen ve teknoloji dersinde maddenin tanecikli yapısı ünitesinin yaratıcı drama ile öğretiminin öğrencilerin başarısına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Ünüvar, T. (2007). *İlköğretim 6. sınıf fen bilgisi dersinde canlıların iç yapısına yolculuk ünitesinde yaratıcı drama ile öğretimin öğrencilerin erişimine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Üstündağ, T. (1996). Yaratıcı dramanın üç boyutu. *Yaşadıkça Eğitim*, 49(49), 19–23.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107), 28–35.
- Üstündağ, T., ve Özdemir, P. (2007). Fen ve teknoloji alanındaki ünlü bilim adamlarına ilişkin yaratıcı drama eğitim programı. *İlköğretim Online*, 6(2), 226–233.

- Walan, S. (2020). Pre-service teachers' reflections when drama was integrated in a science teacher education program. *Journal of Biological Education*, 56(2), 1–14.
- Walan, S., ve Enochsson, A. (2019). The potential of using a combination of storytelling and drama , when teaching young children science drama. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(6), 821–836.
- Yalım, N. (2003). *İlköğretim dördüncü sınıf fen bilgisi dersinin yaratıcı drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin akademik branşlarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5.basım). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11.basım). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, G. (2006). *Fen bilgisi öğretiminde drama yönteminin kullanımı*. Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Ek-1. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Listesi ve Kodlama Bilgileri

Tez İsmi	Yazarı	Kodu
İlköğretim dördüncü sınıf fen bilgisi dersinin yaratıcı drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi	Nilgün YALIM	T1
İlköğretim 4. sınıf "canlılar çeşitlidir" ünitesinde yaratıcı drama uygulamalarını öğrencilerin sözel yaratıcılıklarına, başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi	Özlem ŞAHBAZ	T2
Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve öyküleme çalışmalarına ilişkin görüşleri	Harun BERTİZ	T3
Fen ve teknoloji öğretiminde drama yönteminin kavram yanlışlarının giderilmesi ve öğrenci motivasyonu üzerine etkisi	Hatice BAŞKAN	T4
Fen bilgisi öğretiminde drama yönteminin kullanımı	Gülçin YILMAZ	T5
Fen bilgisi eğitiminde kullanılan öğretim metodlarının farklı bilgi düzeyindeki öğrenci başarısına etkisi	Ender TUNCALI	T6
İlköğretim 6. sınıf fen bilgisi dersinde canlının iç yapısına yolculuk ünitesinde yaratıcı drama ile öğretimin öğrencilerin erişimine etkisi	Tuğba ÜNÜVAR	T7
Okul öncesi eğitimi fen etkinliklerinde doğa olaylarının neden sonuç ilişkilerini belirlemede yaratıcı dramanın etkililiği	Elif ERKOCA- AKKÖSE	T8
İlköğretim ikinci kademe fen öğretiminde aktif öğrenme yaklaşımı ve drama tekniği kullanılmasının öğrenci başarılarına etkilerinin karşılaştırılması	Nesil TIMBİL	T9
Hücre bölünmeleri konularında drama yöntemi uygulamasının öğrenci başarısına etkisi	Betül TÜRKKUŞU	T10
Fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının ilköğretim öğrencilerinin fene yönelik görüşlerine ve çevre ile ilgili problem durumlarına etkisi	Erkan TEKER	T11
İlköğretim 6.sınıf fen ve teknoloji dersinde maddenin tanecikli yapısı ünitesinin yaratıcı drama ile öğretiminin öğrencilerin başarısına etkisi	Selman TUNCEL	T12
Kavramsal değişim metinleri, oyun ve drama ile zenginleştirilmiş 5e modelinin etkililiğinin belirlenmesi: "canlıları sınıflandırılmalı" örneği	Pınar KELEŞ-URAL	T13
7.sınıf fen ve teknoloji dersinin yaratıcı drama destekli işlenmesinin eleştirel düşünme becerisi ve başarı üzerine etkisi	Emel YAĞMUR	T14
Dramanın çevre bilinci oluşturmadaki rolü ve etkililiği	Harun BERTİZ	T15
Eğitici drama yönteminin fen ve teknoloji dersi vücudumuzda sistemler ünitesinde öğrenci başarısına etkisi	Selim ERDOĞAN	T16
İlköğretim fen ve teknoloji dersi 6. Sınıf "vücudumuzda sistemler" ünitesinin öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarı, tutum ve	Ümmühan ORMANCI	T17

motivasyonu üzerine etkisi		
Fen eğitiminde problem çözme stratejisi olarak drama uygulamalarının başarı, tutum, kavramsal anlama ve hatırlamaya etkisi	Hayriye Şirin AKBAŞ	T18
Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi	Özge TANRIVERDİ	T19
Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlilik ve tutumlarının belirlenmesi	Ebru ALTINTAŞ	T20
Fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin ilköğretim öğrencilerinin bilimsel yaratıcılıklarına ve akademik başarısına etkisi	Esin AÇIL	T21
Yaratıcı drama etkinliklerinin ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerine, bilimsel yaratıcılıklarına ve özdüzenlerine etkisi	Aslı SEDEF	T22
6. sınıf "kuvvet ve hareket" ünitesinde basamaklı öğretim yöntemi ve yaratıcı drama yönteminin öğrenci erişimine ve kalıcılığa etkisi	Handan DURUSOY	T23
7e ve yaratıcı drama destekli 7e modellerinin fizik öğretmen adaylarının manyetik alan konusunda başarı ve tutumlarına etkisi	Esin ŞAHİN	T24
Çevremizdeki kirlilik konusunun ilköğretimde yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi ve öğrenci farkındalığına etkisi	İrem Özgün NALÇACI	T25
Drama yönteminin ilköğretim yedinci sınıf fen ve teknoloji dersi durgun elektrik konusunda akademik başarı ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi	Münevver SUBAŞI	T26
İlköğretim okullarında görevli fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde drama yöntemini kullanma düzeylerinin belirlenmesi(Kırşehir ili örneği)	Ahmet KIDAM	T27
İlköğretim birinci sınıf hayat bilgisi dersindeki fen kavramlarının drama yöntemiyle öğretiminin öğrenmedeki başarı ve kalıcılığa etkisi	Çapan AKKUŞ	T28
Mekanik konuların öğretiminde yaratıcı drama yönteminin uygulanması ve değerlendirilmesi	Tuğba ÇOPUR	T29
Vücudumuzdaki sistemler ünitesinin öğretiminde drama yönteminin ve kukla/karagöz uygulamalarının öğrenci başarısı ve tutuma etkisi	Erdinç ÖCAL	T30
Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilik algılarının incelenmesi	Gülşah ASLAN	T31
İlköğretim fen ve teknoloji dersi kapsamında yaratıcı drama etkinliklerinin geliştirilmesi ve etkilerinin incelenmesi	Selçin DEMİRAĞ	T32
Solunum sistemi konusunun ilköğretimde dramatizasyon tekniği ile öğretiminin öğrenci başarısına etkisi	Gamze VARDAR DİKMENLİ	T33
Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilik algı düzeyleri ve görüşleri	Melek GÜLER	T34
Fen bilimleri derslerinde merhamet eğitimi üzerine bir çalışma	Zehra KÜÇÜKAYDIN	T35

Drama tekniği ile zenginleştirilmiş 5E retim modelinin ğrenci başarı ve tutumlarına yönelik etkileri, maddenin tanecikli yapısı ve karışımlar	Yusuf İslam şAHİN	T36
Drama yönteminin 7.sınıf ğrencilerinin fen ve teknoloji dersi güneş sistemi ve tesi: Uzay bilmecesi ünitesindeki başarılarına etkisi	Gamze AKKUş	T37
Fen bilimleri dersinde çoklu ortam destekli, canlandırma ve düz anlatım yoluyla öğretimin ğrenci başarısına etkisi	Eda TERZİ	T38
İlkokul evre konularında uygulanan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarılarına,kalıcılığa ve ilgilerine etkisi	Nilgün BAKKALOĞLU	T39
Fen bilimleri ğretiminde drama yöntemi destekli 5e üretim modelinin enerji konusunda ğrenci başarı ve farkındalığına etkisi	Turan KALELİ	T40
Yaratıcı drama uygulamalarının okul öncesi dönemi ğrencilerinin besinler konusundaki öğrenmelerine ve sosyal uyum becerileri kazanmalarına etkisi	Burcu ASLAN	T41
Ortaokul ğrencilerinin Ay'ın kendi ekseni ve yörüngesel hareketi hakkında başarı ve görüşlerine drama yönteminin etkisinin incelenmesi	Elif Nihal ERDEM	T42
8.sınıf fen bilimleri dersi "maddenin halleri ve ısı" nitesinin yaratıcı drama yöntemiyle ğretimi	Semih DADK	T43
Öğretmenlerin fen bilimleri dersinin drama yöntemi ile işlenmesine yönelik öz yeterlilik, tutum ve görüşlerinin belirlenmesi	Zeynep Mine EĞERCİ	T44
Yaratıcı dramanın fen öğretimine karşı zyeterlilik tutum ve kavramsal anlama becerilerine etkisi	Münevver TARHAN	T45
Fen ve teknoloji dersinde dijital ykleme sürecinde yaratıcı drama kullanımının başarı, tutum ve bilimsel yaratıcılığa etkisi	Gzen AKGL	T46
Drama temelli evre eğitiminin çocukların evre farkındalık düzeylerine etkisinin incelenmesi	Burçin AYSU	T47
Lise ikinci sınıf ekosistem ekolojisi konusunun ğretiminde yaratıcı drama etkinliklerinin kavramsal anlama, bilimsel süreç becerilerine ve biyoloji öz-yeterlilikleri üzerine etkisi	Ayşe FİLİZ-GÜÇLÜ	T48
İnsan ve evre ünitesinin yaratıcı drama destekli işlenmesinin beşinci sınıf ğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri üzerine etkisi	Dilek ÖZGÜN	T49
Drama yönteminin fen bilgisi ğretmenliği ğrencilerinin ses konusundaki başarılarına etkisi ve yönteme yönelik tutumları	Kübra GüMüş	T50
Drama ve argümantasyon yöntemlerinin ısı ve sıcaklık konusunun ğretiminde niversite ğrencilerinin kavramsal anlamlarına etkisi ve öğrencilerin yöntemlere yönelik tutumları	Sinem AKSU	T51
"Enerji kaynakları ve geri dönüşüm" konusunun drama yöntemiyle öğretiminin öğrencilerin akademik başarıları, tutumları ve kavramsal değişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi	Esin AKANLAR	T52
Bilim ve bilimsel bilginin doğasının ortaokul 7. sınıf ğrencilerine	Ayça Kader	T53

drama yöntemiyle öğretilmesi	ADİYAMAN	
Öğretim üyelerinin, fen bilimleri öğretmenleri ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemi hakkındaki görüşleri	Aydan NALÇACI-BAHADIR	T54
Bilim içerikli çocuk kitaplarının drama eşliğinde incelenmesinin okul öncesi dönem çocukları üzerine etkileri	Hatice KÖROĞLU	T55
Alternatif ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin 6.sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki başarısına ve tutumuna etkisi	Necati KANTAR	T56
8.sınıf öğrencilerinin "enerji dönüşümleri ve çevre bilinci" ünitesinin akademik başarı ve fene karşı tutumlarına yaratıcı drama yönteminin etkisi	Nadire Hanna TAŞ	T57
İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama ile yapılandırılmış argümantasyona dayalı besinlerimiz ünitesindeki argümanları ve derse ilişkin görüşleri	Enes SÜKUT	T58
Fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik bir eylem araştırması	İrem Özgün NALÇACI	T59
Okul öncesi fen eğitiminde drama ve kukla uygulamalarının öğrenmenin kalıcılığa etkisi	Rabia AYDIN	T60
Fen bilimleri dersi 6. sınıf vücudumuzdaki sistemler ve sağlığı ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik örnek ders planları	Aysel Nagehan AHISHALI	T61
Çevre eğitimi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının empati becerisini geliştirmesine etkisinin öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesi	Aslı ÖZYÖRÜK	T62